

**İNŞAAT SEKTÖRÜNDEKİ PROFESYONELLERİN
İŞ ETİĞİNE KARŞI TUTUMLARINDA KAMU VE ÖZEL
SEKTÖR ARASINDAKİ FARKLILIKLARIN İNCELENMESİ**

Alper ESENKUL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Dr. Serkan KIVRAK

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Mayıs 2016

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Alper ESENKUL'un "İnşaat Sektöründeki Profesyonellerin İş Etiğine Karşı Tutumlarında Kamu ve Özel Sektör Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi" başlıklı tezi/...../20.... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca İnşaat Mühendisliği Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Unvanı-Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye (Tez Danışmanı)	: Yard. Doç. Dr. Serkan KIVRAK
Üye	: Prof. Dr. Gökhan ARSLAN
Üye	: Doç. Dr. Serdar ULUBEYLİ

.....
Enstitü Müdürü

ÖZET

İNŞAAT SEKTÖRÜNDEKİ PROFESYONELLERİN İŞ ETİĞİNE KARŞI TUTUMLARINDA KAMU VE ÖZEL SEKTÖR ARASINDAKİ FARKLILIKLARIN İNCELENMESİ

Alper ESENKUL

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mayıs 2016

Danışman: Yard. Doç. Dr. Serkan KIVRAK

İnşaat sektörü, insan hayatıyla iç içe olan bir sektördür. Akla gelebilecek her alanda inşaat sektörü bulunmaktadır. İnsan hayatını birebir ilgilendirdiği için inşaat sektöründeki her şey özenle takip edilip gerekli kontrollerden geçirilmelidir. Fakat bu kontrollerin de sınırları vardır, sektörün her alanına uzanamamaktadır. Bu durumda sektörün içinde çalışan profesyonellerin sahip olması gereken etik davranışlar devreye girmektedir. Bu etik davranışlar sayesinde doğru olana bir adım daha yaklaşılır ve ortaya çıkarılan eserler standartlara uygun olur. Dolandırıcılık, sahtekârlık, görevini düzgün yapmama ve rüşvet inşaat sektöründe etik davranışların olmadığı yerlerde sıkça görülmektedir. Bu bağlamda tez çalışmasında inşaat sektöründeki profesyonellerin iş etiğine karşı tutumlarında kamu ile özel sektör arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Çalışmanın amacı, inşaat sektöründeki profesyonellerin iş etiği hakkındaki düşüncelerini saptamak ve bu düşünceleri ne kadar uyguladıklarını kamu ve özel sektör bağlamında belirlemektir.

Anahtar Sözcükler: Etik, İş Etiği, İnşaat Sektörü, İnşaat Profesyonelleri

ABSTRACT

Master of Science Thesis

INVESTIGATION OF DIFFERENCE BETWEEN PUBLIC AND PRIVATE SECTOR PROFESSIONALS ATTITUDES AGAINST BUSINESS ETHICS IN CONSTRUCTION SECTOR

Alper ESENKUL

Civil Engineering Program

Anadolu University, Graduate School of Sciences, May 2016

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Serkan KIVRAK

The construction sector is a sector which is intertwined with human life. There is construction industry in every field imaginable. Because of it concerns human life directly, in construction sector, everything should be followed carefully and the necessary controls should be made. But, there is a limit for these controls, it cannot extend to every area of the industry. In this case, professionals in construction sector must have ethical behaviors. With this ethical approach everything could be appropriate to standards and closer to the truth. In the absence of ethical behaviors fraud, forgery, bribery and misbehaviors are common in construction sector. Within this context, this study investigates the differences between public and private sector professionals attitudes against business ethics in construction sector. The purpose of the study is to obtain the ideas of professionals in construction sector against business ethics and to see how these ideas have been applied within the context of public and private sectors.

Keywords: Ethics, Business Ethics, Construction Sector, Construction Professionals

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm

Alper ESENKUL

ÖNSÖZ

Bu tezin hazırlanmasında üstün özverileriyle desteğini esirgemeyen tez danışmanım Sn. Yard. Doç. Dr. Serkan KIVRAK'a özellikle teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans yapmam konusunda desteklerini esirgemeyen ANNEME ve TEYZEME ve bana her konuda yardımcı olan Öznur KAZAZ'a ve A. Hakan YILMAZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Alper ESENKUL

Mayıs 2016

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	III
ABSTRACT.....	IV
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	V
ÖNSÖZ	VI
İÇİNDEKİLER	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	X
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. Türk İnşaat Sektörünün Tarihçesi	1
2. ETİK KAVRAMI	3
3. İŞ ETİĞİ	6
3.1. İş Etiğine Yönelik Karar Almayı Etkileyen Yaklaşımlar	7
3.1.1. Teleolojik yaklaşım	7
3.1.2. Deontolojik yaklaşım.....	8
3.2. İnşaat Sektöründeki Etik Sorunlar	9
3.3. A.B.D. Profesyonel Mühendisler Ulusal Derneği'nce Belirlenmiş İş Etiği İlkeleri	10
3.3.1. Temel ilkeler.....	10
3.3.2. Mesleği yapmaya ilişkin kurallar	11
3.3.3. Mesleksel yükümlülükler	13
4. ARAŞTIRMA.....	18
4.1. Araştırmanın Amacı	18
4.2. Araştırmanın Yöntemi.....	19
4.3. Araştırmada Kullanılan Veri Analizi Teknikleri.....	19

	<u>Sayfa</u>
4.3.1. İş etiğine yönelik tutumlar (ATBEQ).....	19
4.3.2. Bağımsız örneklem t testi	20
4.4. Analiz Sonuçları.....	20
4.4.1. Demografik özellikler.....	20
4.4.2. Ölçek önermeleri ve önermelerin frekansları	25
4.5. Kamu – Özel Sektör Profesyonellerinin İş Etiğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi	28
5. SONUÇ	46
KAYNAKÇA.....	47
EK-1 TMMOB MESLEKİ DAVRANIŞ İLKELERİ.....	49
1. Giriş.....	49
2. Topluma ve doğaya karşı sorumluluklar.....	50
3. Hizmet verilen gerçek ya da tüzel kişilere karşı sorumluluklar.....	51
4. Mesleğe ve meslektaşına karşı sorumluluklar.....	51
5. Kendilerine karşı sorumlulukları.....	52
ÖZGEÇMİŞ	

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 4.1. Profesyonellerin çalıştıkları sektöre göre dağılımları	20
Şekil 4.2. Profesyonellerin meslek gruplarına göre dağılımları	21
Şekil 4.3. Profesyonellerin cinsiyetlerine göre dağılımları	21
Şekil 4.4. Profesyonellerin firmalarının deneyimlerine göre dağılımı	22
Şekil 4.5. Profesyonellerin firmalarının faaliyet alanı dağılımı	22
Şekil 4.6. Profesyonellerin yaşlarına göre dağılımları	23
Şekil 4.7. Profesyonellerin görevlerine göre dağılımları.....	23
Şekil 4.8. Profesyonellerin inşaat sektörü deneyimlerine göre dağılımları	24

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1. Araştırmanın Sorusu ve Hipotezleri	18
Çizelge 4.2. Ölçekte Yer Alan Önermeler ve Frekans Tablosu	25
Çizelge 4.3. Önerme 1 için T-Testi sonuçları.....	28
Çizelge 4.4. Önerme 2 için T-Testi sonuçları.....	29
Çizelge 4.5. Önerme 3 için T-Testi sonuçları.....	29
Çizelge 4.6. Önerme 4 için T-Testi sonuçları.....	30
Çizelge 4.7. Önerme 5 için T-Testi sonuçları.....	30
Çizelge 4.8. Önerme 6 için T-Testi sonuçları.....	31
Çizelge 4.9. Önerme 7 için T-Testi sonuçları.....	32
Çizelge 4.10. Önerme 8 için T-Testi sonuçları.....	32
Çizelge 4.11. Önerme 9 için T-Testi sonuçları.....	33
Çizelge 4.12. Önerme 10 için T-Testi sonuçları.....	33
Çizelge 4.13. Önerme 11 için T-Testi sonuçları.....	34
Çizelge 4.14. Önerme 12 için T-Testi sonuçları.....	35
Çizelge 4.15. Önerme 13 için T-Testi sonuçları.....	35
Çizelge 4.16. Önerme 14 için T-Testi sonuçları.....	36
Çizelge 4.17. Önerme 15 için T-Testi sonuçları.....	36
Çizelge 4.18. Önerme 16 için T-Testi sonuçları.....	37
Çizelge 4.19. Önerme 17 için T-Testi sonuçları.....	37
Çizelge 4.20. Önerme 18 için T-Testi sonuçları.....	38
Çizelge 4.21. Önerme 19 için T-Testi sonuçları.....	39
Çizelge 4.22. Önerme 20 için T-Testi sonuçları.....	39
Çizelge 4.23. Önerme 21 için T-Testi sonuçları.....	40

Çizelge 4.24. Önerme 22 için T-Testi sonuçları.....	40
Çizelge 4.25. Önerme 23 için T-Testi sonuçları.....	41
Çizelge 4.26. Önerme 24 için T-Testi sonuçları.....	42
Çizelge 4.27. Önerme 25 için T-Testi sonuçları.....	42
Çizelge 4.28. Önerme 26 için T-Testi sonuçları.....	43
Çizelge 4.29. Önerme 27 için T-Testi sonuçları.....	43
Çizelge 4.30. Önerme 28 için T-Testi sonuçları.....	44
Çizelge 4.31. Önerme 29 için T-Testi sonuçları.....	45
Çizelge 4.32. Önerme 30 için T-Testi sonuçları.....	45

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

İNTES : Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası

α : Anlamlılık Seviyesi

p : Probability (Olasılık)

ATBEQ : Attitude Towards Business Ethics Questionnaire

(İş Etiği Tutumuna Yönelik Anket)

SPSS : Statistical Packages for the Social Science

(Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi)

1. GİRİŞ

İnşaat sektörü, insan hayatıyla iç içe olan bir sektördür. Akla gelebilecek her alanda inşaat sektörü bulunmaktadır. İnsan hayatını birebir ilgilendirdiği için inşaat sektöründeki her şey özenle takip edilip gerekli kontrollerden geçirilmelidir. Fakat bu kontrollerin de sınırları vardır, sektörün her alanına uzanamamaktadır. Bu durumda sektörün içinde çalışan profesyonellerin sahip olması gereken etik davranışlar devreye girmektedir. Bu etik davranışlar sayesinde doğru olana bir adım daha yaklaşılır ve ortaya çıkarılan eserler standartlara uygun olur. Dolandırıcılık, sahtekârlık, görevini düzgün yapmama ve rüşvet inşaat sektöründe etik davranışların olmadığı yerlerde sıkça görülmektedir.

Bu bağlamda tez çalışmasında inşaat sektöründeki profesyonellerin iş etiğine karşı tutumlarında kamu ile özel sektör arasındaki farklar incelenmiştir. Çalışmanın amacı, inşaat sektöründeki profesyonellerin iş etiği hakkındaki düşüncelerini saptamak ve bu düşünceleri ne kadar uyguladıklarını kamu ve özel sektör bağlamında belirlemektir.

1.1. Türk İnşaat Sektörünün Tarihçesi

Ülkemizde Cumhuriyetle birlikte hızlı ve planlı bir yapılaşma başlamıştır. Bu dönemin ilk inşaat faaliyetleri, ulaşım sektöründeki yol inşaatlarında görülmektedir. Ancak yetmişmiş teknik eleman yetersizliği vardır. Bundan dolayıdır ki ilk inşaat faaliyetleri yabancı firmalar tarafından yapılmıştır (İNTEs, 2014).

Cumhuriyet dönemindeki en önemli yatırımlar ilk önce altyapı ve bayındırlık inşaatlarındadır. Özellikle T.C. Karayolları ve Devlet Su İşleri büyük atılımlar gerçekleştirmiş ve mevcudiyeti hızla artan teknik elemanlar sayesinde yapılaşma ülkenin dört bir yanına yayılmaya başlamıştır. Özellikle 1970'li yıllarda fabrika tipi bina yapımında artış olmuş, bu da yapım teknolojisinde prefabrikasyon sisteminin gelişmesini sağlamıştır. Bunun yararları sonraki yıllarda çok daha iyi görülecektir (İNTEs, 2014).

Ülkemizde 1960 yılların başına kadar konut problemi çok görülmemekte idi. Ancak tarım toplumundan sanayi toplumuna hızlı geçiş sürecinde özellikle 1960'lı yılların başına doğru konut ihtiyacı hızla artmıştır. Bu sorunları çözmek için 1958 yılında

İmar İskân Bakanlığı kurulduktan sonra konut ve kentleşme sorunlarına çözüm üretmek bu Bakanlığa verilmiştir (İNTEs, 2014).

1980'lerden sonra Türkiye'de özellikle konut stokunda açık çok olmuş ve gecekondulu ev tipinden yüksek katlı bina ya da kooperatifleşmeye doğru bir atılım meydana gelmiştir. 2000'li yılların başlarından itibaren ise lüks eve taleplerin artması ile Türk inşaat sektörü artık akıllı ev denilen özel tasarım binalar yapmaya başlamıştır (İNTEs, 2014).

İnşaat sektörünün 2000'li yıllardan sonraki büyüme oranlarına bakılırsa; 2002 yılında %13,9, 2003 yılında %7,8, 2004 yılında %14,1, 2005 yılında %9,3, 2006 yılında %18,5, 2007 yılında ise %5,7 büyümüştür. 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla %8,1 ve %16,1 oranlarında küçülmüştür. 2010 yılında ise %18,3 ile yüksek bir büyüme oranını gerçekleştirmiştir. Yükseliş 2011 yılında da devam etmiş ve 2011'de %11,3 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise küresel krizden nasibini almış ve 2012'nin ilk 9 ayında sektör sadece %1,0'lik bir gelişme gösterebilmiştir (İNTEs, 2014).

2. ETİK KAVRAMI

Etik terimi yunanca “ethos” sözcüğünden gelir. Türkçedeki karşılığı “töre” olarak bilinir. Etik, neyin iyi ya da kötü, neyin yanlış ya da doğru, neyin adil ya da suç olduğunu belirmeye çalışan felsefe dalıdır. Felsefenin ödev, yükümlülük, sorumluluk ve erdem gibi kavramlarını analiz eden, doğruluk veya yanlışlık ile iyi veya kötüyle ilgili ahlaki yargıları ele alan, ahlaki eylemin doğasını soruşturan ve iyi bir yaşamın nasıl olması gerektiğini açıklamaya çalışan dalıdır (Blackburn, 1996).

Türkçede etik sözcüğü yanlış bir biçimde ahlak sözcüğüyle eş anlamlı olarak kullanılır. Etik; ahlaki kriterlerden yararlanılarak insan davranışlarına yön verme bilimi ve insan davranışlarına yönelik kabul edilmiş değerler ve standartlar olarak ahlak bilimidir. Fakat etik ile ahlak arasında bir fark bulunmaktadır. Bu fark, ahlakın toplumsal değerlere dayanırken etiğin evrensel insani değerlere dayanmasıdır (www.wikipedia.org).

Günümüzde etik kavramı, daha çok iş hayatı içerisindeki davranış biçimlerini irdeleyen, düzenleyen bir disiplin olarak görülmektedir. Ahlak kavramı ise, kişilerin sosyal yaşam içerisindeki ilişkilerini düzenleyen bir disiplin olarak görülmektedir. Etik ile ahlak kelimeleri, bazı felsefeciler tarafından farklı anlamlar içeren kavramlar olarak görülmekte, bazı felsefeciler ise buna karşı çıkmaktadırlar. Aristoteles, etiği kuramsal felsefeden ayırarak kendi başına bir felsefe alanı olarak ele alan ilk filozoftur. Etik, pratik felsefenin bir bölümü olarak insan eylemleri ve onların ürünlerini konu alır (Ekin, 2015).

Etik sözcüğünün iki farklı kullanımı vardır. İlk kullanımı; alışkanlık töre ve gelenek anlamlarını taşır. İkinci kullanımı ise, eylemde bulunan ve davranan kişi, aktarılan eylem kurallarını ve değer ölçülerini sorgulamadan uygulamayı aksine kavrayarak ve üzerinde düşünerek talep edilen iyiyi gerçekleştirmek için onları alışkanlığa dönüştüren kişidir.

Alışkanlık, töre ve gelenek böylelikle karakter anlamını da almakta, erdemli olmanın temel tavrı olarak pekişmektedir (Ekin, 2015).

Etik her şeyden önce istenilecek bir yaşamın araştırılması ve anlaşılmasıdır. Daha geniş bir bakış açısı ile bütün etkinlik ve amaçların yerli yerine konulması neyin yapılacağı ya da yapılamayacağı, neyin isteneceği ya da istenmeyeceğinin, neye sahip olunacağı ya da olunamayacağı bilinmesidir. Etik; insanların kurduğu bireysel ve

toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları doğru ve yanlış ya da iyi ve kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe dalıdır.

Bireylerin ve toplumların yaşamlarında etik değerlerin varlığı, önem ve gerekliliği tartışılmaz bir gerçektir. Etik; iyi, kötü, yararlı gibi sorunları inceleyen, ahlaki bir davranış kuralı ortaya koyan, neyin yapılması gerektiğini, hangi davranışın iyi olduğunu, neyin yaşama anlam kazandırdığını gösteren ahlak bilimi olduğuna göre, bu tanımın sınırladığı tüm değer, kavram ve eylemlere her bireyin saygılı olması gerekir. Tüm var olan ve kabul görmüş etik değerleri reddedebilmek mümkün değildir. Çünkü etik değerler, insan yığınlarını toplum ve insanları ise birey yapmaya yetebilecek güçte altyapı oluştururlar (Ekin, 2015).

Etik, doğru ve yanlış davranış teorisi. Ahlak ise onun pratiğidir. İlkeler söz konusu olduğunda etik kavramı kullanılırken, davranış söz konusu olduğunda ahlak kavramı kullanılır. Etik bir kişinin belli bir durumda ifade etmek istediği değerler iken ahlak ise bunu hayata geçirme tarzıdır.

Ahlak; bir toplumun iyi ya da kötü olarak kabul edilen davranışları belirleyen yazısız kurallar bütünüdür. Ahlak kelimesi Latince kökenli olup, insanın doğru ve yanlış, olumlu ve olumsuz, iyi ve kötü olarak nitelendirdiği davranışlarıyla ilgilidir (Ekin, 2015).

Bir toplumda düzenin sağlanabilmesi için insanların belli kurallara uygun davranması gerekir. Bu kuralların bir bölümü ahlak kurallarıdır. Görenek, gelenek, töre ve adetler ahlakın bir bölümünü oluştururlar. Ahlak kuralları, değişen toplumsal koşullar karşısında daha esnektir ve daha kolay değişebilme özelliğine sahiptir. Ahlak; İnsanların birbirleriyle veya devletle olan ilişkilerinde kendilerinden yapmaları istenen davranışlarla toplum düzenini sağlayan bir kurallar ve normlar bütünüdür, yani toplumsal bir olgudur.

Ahlak, kişi vicdanının belirli hareketleri “doğru” ve “iyi” olarak vasıflandırmasıdır. Toplum içinde de ahlak kişilerin benimsedikleri ve uymak zorunda buldukları davranış biçimleri veya kurallar bütünüdür. Ahlak en iyi yaşama şeklinin ne olduğunu saptamaya çalışır. Toplumsal yaşamda bazı hareketlerin ve düşüncelerin iyi bazılarının da kötü olduğunu ifade eder (Ekin, 2015).

Etik içerisinde farklı gruplara ayrılır. Bunlar; erdemler etiği, dini etik ve uygulamalı etikdir.

Erdemler etiği, insanın nasıl birisi olması gerektiğini söylemeye çalışır. Erdemler etiği ilk olarak Eski Yunan'da ortaya çıkmıştır. Plato'nun Symposium'unda insanların

sahip olması gereken dört erdem olarak basiret, adalet, cesaret ve itidal gösterilmiştir (Blackburn, 1996).

Dini etiğin temeli dindir. Dinlerdeki ahlak kavramının çeşitliliği ve dinlerin çeşitliliği nedeniyle dini etik kavramı ayrıntılar açısından farklılık gösterir.

Uygulamalı etik, spesifik meselelere uyarlanmış ve uzmanlıkların etik kurallar çerçevesinde sürdürülebilmesini sağlayan etik dalıdır.

İş etiği, uygulamalı etiğin içerisinde incelenir. Günümüzde iş etiği ön plana en çok çıkan disiplindir. Bunun nedeni iş etiğinin çalışma hayatını düzenleyici özelliği olmasıdır (MacIntyre, 2002).

19. yüzyılda sanayi devrimi ve ekonomik gelişmelerle birlikte uzmanlaşma rayına oturmuş mühendislik hem sosyal hem de ekonomik hayattaki yerini almaya başlamıştır. Mühendisliğin giderek insan ve toplum hayatında daha çok yer almasıyla birlikte etik kavramı da kaçınılmaz olarak mühendislikte yer almaya başlamıştır. Mühendislik etiği kavramı mühendislerin halka, müşterilere, işçilere ve meslektaşlarına karşı uymaları gereken kuralları anlatır. Mühendislik etiğinin tek bir standardı yoktur, dallara göre değişen kuralları vardır ve iş etiği içinde yer almaktadır (MacIntyre, 2002).

3. İŞ ETİĞİ

İş etiğinin diğer bir adı ise meslek etiğidir. İş etiğine ilişkin alanda yapılan taramada birçok tanıma rastlanmış ve çalışmada yaygın olanlardan bazıları verilmeye çalışılmıştır. İş etiği; iş dünyasındaki davranışları yönlendiren, rehberlik eden prensipler ve standartların toplamının yanı sıra ortak karar alma sürecinde değerlerin yansıtılma kapasitesi olarak tanımlanabilir. İş etiğinin odak noktası, işletme politikaları ve davranışlar için etik standartların nasıl uygulanacağıdır (Kirel, 2000).

İş etiği, çalışma hayatındaki davranışları yönlendiren, onlara rehberlik eden etik prensipler ve standartların toplamına denir. Belirli bir meslek grubunun, mesleki üyelerine emreden, onları belli kurallara zorlayan kişisel eğilimlerini sınavan, yetersiz ve ilkesiz olanları meslekten dışlayan, meslek içindeki rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini koruyan mesleki ilkeler iş etiğinin içinde incelenir. Bu ilkeler; adalet, eşitlik, dürüstlük ve doğruluk, tarafsızlık, sorumluluk, insan hakları, hümanizm, bağlılık, hukukun üstünlüğü, sevgi, hoşgörü, laiklik, saygı, tutumluluk, demokrasi, açıklık, hak ve özgürlükler, emeğin hakkını vermektir (İşgüden ve Çabuk, 2006).

Meslek etiği kurallarına uygun davranış gösteren meslek mensupları, verdikleri hizmetin doğruluğu ve haklılığı karşısında, mesleki çevresinde yer alan tarafların güvenini ve saygısını kazanır, kendi içinde vicdanen rahat olur, kendi bilgi ve yeteneklerine daha çok güvenir. Kazanılan güven, mesleğe kamu yararı sorumluluğunu yüklemektedir. Kamu yararının özünde ise toplumun ve kuruluşların ortak refahı vardır (İşgüden ve Çabuk, 2006).

Son zamanlarda iş etiğine olan ilginin artmasının nedeni, günümüzün artan rekabet koşullarında örgütlerin varlıklarını sürdürebilmeleri için, gerek örgütsel güveni sağlamalarında gerekse yüksek iş yaşam kalitesi sunmalarında iş etiğini benimsemeleri ve uygulamaları önemli hale gelmiştir. Diğer bir nedeni ise, iyi etik anlayışının iyi işle özdeş olduğunun fark edilmesidir ve çeşitli çıkar gruplarının çıkarlarını dengeleme ihtiyaçlarının gittikçe önem kazanmasıdır (Dean, 1997).

Mühendislik bilgili olmayı gerektiren önemli bir meslektir. Bu meslek dalının üyeleri, yaptıkları işin bütün insanların yaşam niteliği üzerinde doğrudan ve yaşamsal etkisinin olduğunu bilirler. Bundan dolayıdır ki, mühendislerce sağlanan hizmetler dürüstlük, yansızlık, yasalara uygunluk, haktanırılık gerektirir ve toplumun sağlığı, güvenliği ve gönencini korumaya adanmış olmalıdır. Mühendis mesleğini uygularken,

toplumun, müvekkilinin, işverenin ve mesleğinin çıkarını, saygınlığını gözetmeyi hedeflemiş, en yüksek ahlaksal davranış ilkelerine bağlı kalmayı gerektiren bir profesyonel dürüstlük ilkesi uyarınca çalışır (Tansel, 2014).

3.1. İş Etiğine Yönelik Karar Almayı Etkileyen Yaklaşımlar

Meslek mensuplarının iş etiğine ilişkin kararlarını etkileyen iki yaklaşım vardır. Bunlar, teleolojik yaklaşım ve deontolojik yaklaşımdır (Selimoğlu, 1997).

3.1.1. Teleolojik yaklaşım

Bu yaklaşım fayda maliyet karşılaştırması ile karar vermede en yüksek faydayı sağlayacak seçeneğin doğru olduğu ilkesini esas almaktadır (Selimoğlu, 1997). Kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır; bireyci yaklaşım, faydacı yaklaşım.

3.1.1.1. Bireyci yaklaşım

Aynı zamanda egoizm olarak adlandırılan bireyci yaklaşımda doğrunun uzun dönemde bireye yarar sağlayan davranış ya da yaklaşım biçimi olduğunu kabul etmektedir. Bu yaklaşıma göre, bireyler kendilerine uzun dönemde en önemli avantajı sağlayacak duruma göre karar verirler. Bu davranış modelinde önemli olan nokta, bireyin kendisi için iyi-kötü değerlendirmesinde kendisine en üstün yararı sağlayan sonuçtur. Her birey kendi çıkarlarını öne çıkarma güdüsüyle hareket ettikçe genel çıkarlar da üste çıkacaktır. Bu da bir anlamda gelişme demektir. Ancak bu yaklaşım dürüstlük, doğruluk ve benzeri kavramlar temeline oturduğu zaman gerçek anlamına ulaşır. Söz konusu yaklaşımın üzerindeki diğer görüşlerse bireysel yararın, bireysel çıkara dönüşmesi nedeniyle uygulamada sapmaların oluştuğu yönündü oluşmaktadır (Selimoğlu, 1997).

3.1.1.2. Faydacı yaklaşım

Faydacı Yaklaşımında çok sayıda insana en fazla faydayı sağlayacak kararın doğru karar olduğu savunulmaktadır. Öncelikle karardan etkilenecek taraflar için olası seçenekler değerlendirilir. Daha sonra, söz konusu taraflar içerisinde çoğunluğu oluşturan gruba en fazla tatmini ve faydayı sağlayacak davranış biçimi esas alınır. Gerçek uygulamada bunların belirlenebilmesi oldukça zordur. Bu nedenle, bu kavramların mümkün olduğunca basitleştirilmesi gerekir (Selimoğlu, 1997).

3.1.2. Deontolojik yaklaşım

Bu yaklaşıma göre bir davranışın iyi ya da kötü olarak tanımlanabilmesi için çoğunlukla gösterge olarak alınamaz. Çoğunluğun ya da en yüksek faydanın söz konusu olmadığı durumlarda da tanınması gereken haklar ve yükümlülükler olduğu deontolojist yaklaşımın temel felsefesini oluşturmaktadır (Selimoğlu, 1997). Kendi arasında ikiye ayrılır; ahlak ve haklar yaklaşımı, adaletçi yaklaşım.

3.1.2.1. Ahlak ve haklar yaklaşımı

Kişilerin irade, gizlilik, güvenlik, gelişme, yaşama gibi hakları ve özgürlüklerinin bulunduğu bu hak ve özgürlüklerin ise kişinin kararlarında göz ardı edilemeyecek değişkenler olduğu temeli üzerine kurulmuştur. İlgili kurum ya da kuruluşlar (meslek örgütü) meslek ahlakını ilgilendiren bir konuda karar alırken, toplumdaki diğer kişilerin haklarını ihlal etmeye dikkat etmek zorundadırlar (Selimoğlu, 1997).

3.1.2.2. Adaletçi yaklaşım

Eşitlik, adalet ve tarafsızlık temel esas olarak alınmaktadır. Bu yaklaşım meslek örgütü için şu temel ilkeler üzerine kurulmuştur.

- Birinci ilke olan eşitlikte tüm meslek mensuplarının eşit olduğu üzerinde durulmaktadır. Meslek mensupları oranındaki farklılıklar ancak onların yetenek ve bilgilerine paralel olarak üstlendikleri göreve ve sorumluluklardan kaynaklanmaktadır.
- İkinci ilke ise yine meslek örgütünün kendisine bağlı meslek mensupları arasında meslek ahlakı kurallarını uygularken adaletli davranmasını öngörmektedir.
- Üçüncü ve son ilke ise tarafsızlık üzerine oturtulmuştur. Meslek mensuplarının mesleğe uymayan şekilde davranmaları sonucunda meslek örgütüne verdikleri zararın bilerek mi yoksa bilmeyerek mi verildiğinin incelenerek eğer kasti ise gereken cezanın verilerek meslekten men edilmesi, yok eğer kasti değilse gereken cezanın verilmesinin sağlanması öngörülmektedir (Selimoğlu, 1997).

3.2. İnşaat Sektöründeki Etik Sorunlar

İnsanların hayatta kalması, yapısal çevre tarafından sağlanan korunma ve hizmetle mümkündür. Hukuk kuralları, ilkeler ve standartlar sayesinde inşaat sektöründe yıllardır kalite ve güvenlik korunmaktadır. İnşaat sektöründeki ilk kanun Hammurabi Kanunları'dır ve milattan önce 1800'lü yıllarda yazılmıştır. Bu kanunlar ciddi cezalarla koruma altına alınmıştır. Hammurabi Kanunları'nın bir maddesi şu şekildedir: Bir inşaatçı her hangi bir kişi için bir bina inşa eder ve bu binayı uygun bir şekilde yapmazsa ve onun inşa ettiği bina yıkılıp sahibini öldürürse, inşaatı yapan öldürülür (Koroğlu, 2006).

Yapıların güvenliği ve kalitesi artık yapı kuralları, güvenlik düzenlemeleri ve şartnameler sayesinde güvence altına alınmaktadır. Fakat günümüzde bir inşaat firması nasıl çalışmalıdır sorusu hala tam olarak yanıt bulamamaktadır. İnşaat firmasının başarısı itibarıyla doğrudan alakalıdır. Bu itibar, firmanın müşterilerine, ortaklarına, taşeronlarına, personeline, malzeme sağlayıcılarına ve halka nasıl davrandığıyla ölçülür (Mirsky ve Schaufelberger, 2015).

İnşaat sektöründe çalışanlar sürekli ahlaki ikilemlerle karşılaşmaktadırlar. Bu ikilemlerle doğru bir şekilde mücadele edebilen firmalar itibar, müşteri ve kaliteli personel kazanır. Bu sayede firma sektörde başarı sağlar. İnşaat sektörü temelde hizmet sektörüdür ve firmanın etik davranışları müşterilerin tercihlerini şekillendirerek başarıya giden yolu oluşturur (Mirsky ve Schaufelberger, 2015).

İnşaat sektöründe büyük bir rekabet vardır. Finansal açıdan çekici gelen bazı kararlar etik açısından yanlış olabilir. Bu ikilem inşaat sektöründe karşılaşılabilecek en büyük zorluktur. Herkese eşit ve etik açısından doğru davranmak firmanın yöneticileri tarafından yapılması gereken doğru davranıştır (Mirsky ve Schaufelberger, 2015).

Uygulanması gereken etik kurallar bazı dernekler tarafından düzenlenmiştir. Bu derneklerden biri de A.B.D. Profesyonel Mühendisler Ulusal Derneği'dir. Bu dernek tarafından belirlenmiş iş etiği ilkeleri aşağıda açıklanmıştır. Ayrıca, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) tarafından yayınlanan mesleki davranış ilkeleri EK-1'de verilmiştir.

3.3. A.B.D. Profesyonel Mühendisler Ulusal Derneği'nce Belirlenmiş İş Etiği İlkeleri

Dernek belirlemiş olduğu etik ilkeleri temel ilkeler, mesleği yapmaya ilişkin kurallar ve mesleki yükümlülükler olarak üç başlıkta toplamıştır.

3.3.1. Temel ilkeler

1. Toplumun güvenliği, sağlığı ve gönencine en yüksek düzeyde önem verilecek.
2. Yalnızca deneyimli olduğu alanlarda hizmet verecektir.
3. Topluma dönük açıklamalarında nesnel ve dürüst olacaktır.
4. Mesleğe ilişkin konularda, her bir işveren ya da müvekkili adına sadık güvenilir kişi olarak hareket etmelidir.
5. Mesleğiyle ilgili iş başvurularında aldatıcı edimlerden kaçınmalıdır (Tansel 2014).

3.3.2. Mesleği yapmaya ilişkin kurallar

1. Mühendis, mesleğiyle ilgili görevleri yerine getirirken halkın güvenliğini, sağlığını ve gönencini her şeyin üzerinde tutmalıdır.
 - a. Mühendis, birincil görevinin halkın güvenliğini, sağlığını, malını ve gönencini korumak olduğunun daima ayırında olacaktır. Halkın güvenliği, sağlığı, malı ve gönencine ilişkin mesleki kararlarının tanınmadığı durumlarda, işvereni, ya da müvekkilini ve uygun görülebilecek başka yetkilileri haberdar edecektir.
 - b. Mühendis yalnızca kabul görmüş standartlar uyarınca halkın sağlığı, malı ve gönenci açısından güvenli mühendislik belgelerine onay verecektir.
 - c. Mühendis, mesleğinin sağladığı yetki sayesinde edindiği olguları, verileri, bilgileri müvekkilinin ya da işverenin daha önce rızasını almaksızın açıklamayacaktır.
 - d. Mühendis, kendi adının ya da firmasının adının, hileli ya da aldatmaya dönük işler ya da mesleksel uygulamalara karıştığına inandığı herhangi bir kişi ya da firmayla gerek yan yana kullanılmasına, gerekse iş girişimlerinde ilişkilendirilmesine izin vermeyecektir.
 - e. Bu İlkeler Bildirgesinin herhangi bir biçimde çiğnendiği savından bilgisi olan mühendis, gerektiğinde bu türden bilgi ve desteği sağlamak üzere, uygun yetkili kişilerle işbirliği yapacaktır.
2. Mühendis, yalnızca iyi hazırlıklı, deneyimli olduğu alanlarda hizmet verecektir.
 - a. Mühendis yalnızca, aldığı eğitim ya da mesleksel deneyimiyle gerekli niteliklere sahip olduğu teknik alanlarda görev üstlenecektir.
 - b. Mühendis, uzmanı olmadığı bir konuyla ilgili herhangi bir plana ya da belgeye imzasını koymayacağı gibi kendi yönetiminde ve denetiminde hazırlanmamış herhangi bir plana ya da belgeye de imzasını koymayacaktır.
 - c. Mühendis, bütün bir projenin eşgüdümü amacıyla görev kabul edebilir, sorumluluk üstlenebilir ve projesinin tümüyle ilgili mühendislik belgelerini imzalayıp mühürleyebilir; yeter ki, projenin ayrı ayrı her teknik bölümü de, o bölümü hazırlayan yetkili mühendislerce imzalanıp mühürlenmiş olsun.

3. Mühendis toplumu ilgilendiren tüm açıklamalarında nesnel ve dürüst olacaktır.
 - a. Mühendis, mesleksi raporlarında, açıklama ya da tanıklıklarında nesnel ve dürüst olacaktır. İncelenmekte olan konuyla doğrudan ilişkili tüm bilgilere bu tür raporlar, açıklamalar ya da tanıklıklarında yer verecektir.
 - b. Mühendis, teknik konularda mesleksi görüşünü, yalnızca olgulara ilişkin yeterli bilgiye dayanması ve konunun uzmanı olması durumunda, kamuoyu önünde açıklayabilir.
 - c. Mühendis, teknik konularda, konunun taraflarınca ödenen bir bedel karşılığında, ya da tarafların esinlemesiyle, hiçbir açıklama, eleştiri yapmayacak, sav ileri sürmeyecektir; yeter ki, kimin adına konuştuğunu ilgili tarafların kimliğini açıkça ortaya koyarak ve kendisinin anılan konularla olabilecek herhangi bir çıkar ilişkisinin varlığını açıklayarak önceden belirtmiş olsun.
4. Mühendis mesleksi konularda her bir işverenin ya da müvekkilin sadık, güvenilir adamı olarak davranacaktır.
 - a. Mühendis, bilinen ya da olası tüm çıkar çatışmalarını işverene ya da müvekkiline açıklayacaktır: Verdiği hizmetin niteliğini ya da yargılarını etkileyen ya da etkilediği görünümü veren iş ve çıkar ilişkisi ya da başka durumlardan işvereni ya da müvekkilini derhal haberdar edecektir.
 - b. Mühendis, aynı proje kapsamındaki hizmetleri dolayısıyla, ya da aynı projeye ilişkili hizmetleri dolayısıyla birden çok taraftan parasal ya da para dışında herhangi bir bedel kabul etmeyecektir; yeter ki, tüm ilgili taraflara koşulları tümüyle açıklanmış ve taraflarca kabul görmüş olsun.
 - c. Mühendis, sorumlu olduğu işverene ya da müvekkile çalışırken, yaptığı işle bağlantılı olarak yüklenicilerden, temsilcilerinden ve başka kişilerden doğrudan ya da dolaylı olarak hiçbir parasal ya da değerli ödeme kabul etmeyecek ya da isteğinde bulunmayacaktır.
 - d. Devlet ya da yarı devlet kuruluşlarında ya da devlet dairelerinde üye, danışman ya da çalışan olarak kamu hizmeti veren bir mühendis; gerek özel gerekse kamusal uygulama alanında, kendisince ya da çalıştığı kuruluşça alınan ya da verilen mühendislik hizmetlerini ilgilendiren kararlarda yer almayacaktır.

- e. Mühendis, kendi çalıştığı kuruluştan bir baş yönetici ya da görevlinin içinde yer aldığı bir devlet kurulundan, iş ihalesi isteğinde bulunmayacak ya da kabul etmeyecektir.
5. Mühendis mesleğiyle ilgili iş isteğinde bulunurken yanıltıcı, aldatıcı edimlerden kaçınacaktır.
- a. Mühendis, kendisinin ya da iş arkadaşının akademik ya da mesleki yeterliklerini gerçek dışı biçimde tanıtmayacak, ya da çarpıtarak yanıltıcı biçimde anlatmayacaktır. Daha önceki görevlerinin konusu içinde taşıdığı sorumluluk payını ya da düzeyini çarpıtmayacak ya da abartmayacaktır. İş isteğinde bulunurken sunduğu tanıtım kitapçıkları ya da başka tanıtıcı belgelerde; işvereniyle, çalıştırdığı kişilerle, iş arkadaşlarıyla, ortak girişimleriyle ya da geçmiş başarılarıyla ilgili olguları, çalışmalarını ve niteliklerini olduğundan çok göstermek amaç ve niyetiyle çarpıtmayacaktır.
 - b. Mühendis, kamu yetkesince bir iş ihalesinin verilmesini etkileme niyeti taşıyan; ya da toplum tarafından ihalenin verilmesini etkileme niyeti ya da izlenimi biçiminde yorumlanabilecek bir miktarda herhangi bir siyasal katkıyı, doğrudan ya da dolaylı yoldan, teklif etmeyecek, vermeyecek, istemeyecek ya da almayacaktır. Mühendis, işe girebilmek için herhangi bir hediye ya da değerli bir ödeme önermeyecektir. İşe girmek amacıyla kimseye herhangi bir komisyon, yüzde ya da aracı ücreti ödemeyecektir (Tansel 2014).

3.3.3. Mesleki yükümlülükler

1. Tüm mesleki ilişkilerinde mühendisin rehberi, en yüksek dürüstlük ölçütleri olacaktır.
 - a. Mühendis, yanıltıcı kanıtlandığında kendi yanlışlarını itiraf ve kabul edecektir ve kararlarını haklı göstermek çabasıyla olguları çarpıtmayacak, değiştirmeyecektir.
 - b. Mühendis bir projenin başarılı olmayacağına inandığı zaman, bunu işvereni ya da müvekkiline bildirecektir.

- c. Mühendis, düzenli işine ya da ilgi alanına zararı dokunabilecek dışarı işi kabul etmeyecektir. Herhangi bir dışarı işi kabul etmeden önce işverenine haber verecektir.
 - d. Mühendis, bir başka işverenin mühendisini yanlış ya da yanıltıcı görünüm sergileyerek ayartma girişiminde bulunmayacaktır.
 - e. Mühendis, grev, grev gözcülüğü ya da benzeri toplu zorlayıcı eylemlere etkin olarak katılmayacaktır.
 - f. Mühendis, mesleğinin saygınlığı ve dürüstlüğü pahasına kendi çıkarını geliştirme eğilimi taşıyan edimlerden kaçınacaktır.
2. Mühendis her zaman toplum yararına hizmet etme çabasında olacaktır.
- a. Mühendis, yurttaşları ilgilendiren konularda ve toplumun güvenlik, sağlık ve gönencinin geliştirilmesi çalışmalarında yapıcı hizmetlerde bulunma fırsatını arayıp bulacaktır.
 - b. Mühendis, toplumun sağlığı ve gönenci bakımından güvenli olmayan ve kabul edilmiş mühendislik ölçütlerine uygun olmayan planlara ve şartnamelere katkıda bulunmayacak, bunları imzalamayacak ya da onaylamayacaktır. Eğer müvekkil ya da işveren bu tür meslek dışı davranılması isteğinde direnirse, mühendis gerekli makamları bilgilendirerek, bu noktadan sonra proje çalışmasından çekilecektir.
 - c. Mühendis, mühendislik konusunda toplumun bilgisini arttırmaya, mühendisliğin ve başarılarının değerinin kavranmasını yaygınlaştırmaya ve mühendislik mesleğini yanlış tanıtılmaktan ve anlaşılmaktan korumaya çaba harcayacaktır.
3. Mühendis, mesleğin saygınlığına gölge düşürecek ya da toplumu aldatmaya dönük her türlü davranış ve uygulamadan kaçınacaktır.
- a. Mühendis, bir olguyu somut anlamda çarpıtarak aktaran, söylemlerden, ya da söylemleri yanıltıcılıktan uzak tutmakta gerekli somut bir olgunun atlanmasından kaçınacaktır; ya da gereksiz bir umutlanma yaratma niyeti ya da olasılığı taşıyan söylemlerden, ya da gelecek için başarı öngörüsü içeren söylemlerden kaçınacaktır.
 - b. Yukarıda söylenenlerle tutarlı olmak koşuluyla, mühendis, personel alımı konusunda ilan verebilir.

- c. Yukarıda söylenenlerle tutarlı olmak koşuluyla, mühendis, sıradan okuyucu için ya da teknik dergiler için makaleler hazırlayabilir; fakat bu tür makaleler yazarına, başkalarınınca yapılmış çalışmalardan dolayı pay çıkarma anlamı taşımayacaktır.
4. Mühendis, şu andaki ya da geçmişteki herhangi bir müvekkili ya da işverenin iş konuları ya da teknik süreçlerine ilişkin gizli bilgiyi açıklamayacaktır.
 - a. Başkasının işinde çalışan bir mühendis, tüm ilgili tarafların rızası olmaksızın, iş aramak için tanıtım ya da pazarlık çabalarına girmeyecek; ya da, öteki işte yönetici olmak üzere hazırlıklarda bulunmayacak; ya da, mühendisin özel bilgi ve uzmanlık kazandığı belirli, özgül bir proje ile bağlantılı olarak mesleksel çalışma yapmayacaktır.
 - b. Mühendis, ilgili tüm tarafların rızası olmaksızın, belirli, özgül bir proje ile; ya da, mühendisin daha önceki müvekkili ya da iş verene hesabına özel bilgi ve uzmanlık kazandığı girişimle, ilgili olarak karşıt bir çıkar içinde yer almayacak ya da o karşıt çıkarı temsil etmeyecektir.
5. Mühendis mesleksel görevi sırasında çatışmalı çıkarların etkisinde kalmayacak.
 - a. Mühendis, malzeme ya da donanım satıcılarından parasal ödeme; ya da serbest mühendislik tasarımları da içinde olmak üzere hizmet karşılığı ödemeler kabul etmeyecektir.
 - b. Mühendis, yüklenicilerden ya da mühendisin müvekkili ya da işvereniyle iş yapan öteki taraflardan, mühendisin sorumlusu olduğu işle bağlantılı olarak, doğrudan ya da dolaylı olarak komisyon ya da yolluk türü ödemeler kabul etmeyecektir.
6. Mühendis, mühendislik çalışmalarında yer alanlar için uygun ve yeterli bedel ödeme ilkesini savunacaktır.
 - a. Mühendis, birine iş vermesi karşılığında gerek bir çalışandan olsun, gerekse iş bulma şirketinden olsun, ödül kabul etmeyecektir
 - b. Mühendis, başka mühendisleri işe alırken, mesleksel niteliklerine bakarak bir maaş önerecektir.
7. Mühendis, öteki mühendislerle gerçek dışı biçimde eleştirerek ya da daha başka yakışsız ya da kuşkulu yöntemlerle işe girmek, terfi etmek, ya da mesleksel bağlantılar sağlamak girişiminde bulunmayacaktır.

- a. Mühendis, mesleksel yargısından ödün verme durumunda kalabileceği koşullarda, koşula bağlı bir mesleksel komisyon istemeyecek, önermeyecek, ya da kabul etmeyecektir.
 - b. Maaşlı çalışan mühendis, yalnızca işverenin yönetim biçimiyle tutarlı olacak ölçüde ve ahlaksal düşüncelere uygun olmak üzere yarı zamanlı mühendislik işi kabul edecektir.
 - c. Mühendis, işverenin rızası olmadan işverene ait donanım, malzeme, laboratuvar ya da büro araçlarına dışarıda özel işlerinde kullanmayacaktır.
8. Mühendis, başka bir mühendisin ününe, geleceğine, işindeki uygulamalarına, ya da işe alınmasına doğrudan ya da dolaylı olarak, kötü niyetle ya da asılsız olarak zarar verme girişiminde bulunmayacağı gibi, başka mühendislerin çalışmalarına gerçeğe aykırı biçimde eleştirmeyecektir. Başkalarının ahlak dışı ya da yasa dışı uygulama suçu işlediğine inanan mühendis, bu tür bilgiyi işleme konmak üzere gerekli makama sunacaktır.
- a. Bağımsız çalışan bir mühendis aynı müvekkil için yapılmış bir çalışmayı, o çalışmanın sahibi mühendisin bilgisi olmaksızın incelemeyecektir; ya da, ancak o mühendisin söz konusu işle bağlantısı sona ermişse inceleyecektir.
 - b. Devlette, sanayide ya da eğitim işlerinde çalışan bir mühendis, görevinin gerektirdiği durumlarda başka mühendislerin çalışmalarını inceleyebilme ve değerlendirebilme hakkına sahiptir.
 - c. Pazarlama işinde ya da sanayide çalışan bir mühendis, sunduğu ürünle başka satıcıların ürünlerini mühendislik bakımından karşılaştırmak hakkına sahiptir.
9. Mühendis mesleksel etkinliklerinde dolayı kişisel sorumluluk kabul edecektir; ancak, büyük ihmali görülmesi dışında, çıkarlarının başka türlü korunamadığı durumlarda mühendis, meslek uygulaması kapsamına giren hizmetleri karşılığında tazminat talebinde bulunabilir.
- a. Mühendis, mesleğini uygulamak için devletin gerekli gördüğü kayıt olma yasalarına uyacaktır.
 - b. Mühendis, mühendis olmayan bir kişiyle, bir tüzel kişilikle ya da ortaklıkla yakınlığını, ahlak dışı edimleri "perdelemek" amacıyla

kullanmayacaktır; fakat tüm mesleksel edimleri için kişisel sorumluluk kabul etmek zorundadır.

10. Mühendis, başkalarının hanesine yazılması gereken mühendislik çalışmalarına, sahibine teslim edecek ve başkalarının mülkiyet haklarını tanıyacaktır.
 - a. Mühendis, tasarım, buluş, yazı ve öteki başarımların tek başına sorumlusu olabilecek kişi ya da kişileri, her fırsatta adlarıyla anacaktır.
 - b. Bir müvekkilinin sağladığı tasarımları kullanan mühendis, bu tasarımların müvekkilinin malı olarak kaldığını ve açıkça izin almaksızın mühendis tarafından başkaları için kopyalanamayacağını bilir.
 - c. Mühendis, başkaları adına çalışmaya başlamadan önce, işinde yapabileceği ve telif hakkı ya da patent gerektirebilecek geliştirmeler, planlar, tasarımlar, buluşlar ya da başka belgelerin mülkiyeti konusunda olumlu anlaşmaya varmalıdır.
 - d. Mühendisin, yalnızca işverenin işine yönelmiş, tasarımları, verileri, belgeleri ve notları işverenin malıdır.
11. Mühendis, başka mühendisler ve öğrencilerle bilgi ve deneyim alışverişinde bulunarak mesleğinin etkililiğine arttırmak üzere iş birliği yapacaktır ve gözetimi altında bulunan mühendislerin mesleksel gelişim ve ilerlemelerine olanak sağlamak için çaba gösterecektir.
 - a. Mühendis, iş verdiği mühendislerin eğitimlerini geliştirme çabalarını yüreklendirecektir.
 - b. Mühendis, iş verdiği mühendislerin mesleksel ve teknik dernek toplantılarına katılmaları ve bildiri sunmalarını yüreklendirecektir.
 - c. Mühendis, iş verdiği mühendisleri en kısa sürede üyelik kaydı yaptırmaya teşvik edecektir.
 - d. Mühendis, profesyonel bir mühendise tüm eğitimini ve deneyimini olabildiğince kullanabileceği türden görevler verecek ve daha önemsiz işlevleri alt basamaktaki profesyonellere ya da teknisyenlere aktaracaktır.
 - e. Mühendis, mühendis olarak görevlendireceği bir olası çalışana, önerilen konum ve çalışma koşulları konusunda eksiksiz bilgi verecektir ve işe alındıktan sonra meydana gelebilecek herhangi bir değişiklikten onu haberdar edecektir (Tansel 2014).

4. ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiği hakkındaki düşüncelerinin neler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Ayrıca, araştırmanın spesifik amaçlarından biri de kamu ve özel sektörde çalışan profesyonellerin iş etiği konusundaki görüş farklılıklarını analiz etmektir. Kamu ve özel sektörün çalışma prensipleri ve şartları aynı olmadığı için çalışanların etik düşünceleri farklılık gösterebilir. İlerleyen bölümlerde bu farklılıklar istatistiksel analizler ile ortaya konmuştur.

Araştırmada sorulması gereken soru, “İnşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mı?” şeklindedir. Araştırmanın hipotezleri ise, “İnşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.” ve “İnşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.” şeklindedir (Çizelge 4.1.).

Çizelge 4.1. *Araştırmanın Sorusu ve Hipotezleri*

Soru	Hipotez 1	Hipotez 2
İnşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mı?	İnşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.	İnşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada örneklem tespitinde kolayda örneklem yöntemi uygulanmıştır. Anket yapılacak kişi seçilirken inşaat projelerinde görev almış profesyoneller arasından en kolay bulunanın en ideal olması kriteri göz önüne alınmıştır. Kolayda örneklem yöntemi rastlantısal olmayan örnekleme yöntemlerinden biridir. Çalışmanın konusu ile birebir ilgili ve ulaşılabilir profesyonelleri belirlemesi bu yöntemin avantajıdır (Erbakırcı, 2005).

Verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Ankette Neumann ve Reichel (1979)'in geliştirdiği “İş Etiğine Yönelik Tutumlar” (ATBEQ) ölçeği kullanılmıştır. Ankete katılanların etik algılarına ilişkin düşünceleri, beşli likert tipi ölçek kullanılarak alınmıştır.

Anketler yarı yapılandırılmış olarak yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Bunun nedeni bu yöntemin daha önceden hazırlanmış olan ATBEQ ölçeği çerçevesindeki soruların sorulmasına ve yanı sıra yan sorularla desteklenmesine imkân vermesidir. Bu sayede kişinin yanıtları ayrıntılandırması sağlanmıştır. Anket görüşmeleri kişi başına ortalama olarak 30 dakika sürmüştür.

Yapılan çalışma Kasım 2014 – Aralık 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında kamu ve özel sektörde görev yapan toplam 80 profesyonel ile görüşme yapılmıştır. Analiz, SPSS programı sayesinde bağımsız iki grup arasında uygulanan T-testi ile gerçekleştirilmiştir.

4.3. Araştırmada Kullanılan Veri Analizi Teknikleri

4.3.1. İş etiğine yönelik tutumlar (ATBEQ)

Adından da anlaşılacağı gibi bu ölçek, iş etiği hakkında profesyonellerin davranışlarını belirlemek amacıyla Neumann ve Reichel tarafından 1979 yılında oluşturulmuştur. ATBEQ ölçeğinin yaygın olarak kullanımı ve çalışmanın konusuyla olan uyumu çalışmanın anket görüşmelerinde uygulanmasına neden olmuştur. Ölçek sayesinde anket görüşmeleri belirli bir çerçeve içinde gerçekleşmiş ve bu sayede sorulara daha kesin cevaplar alınmıştır.

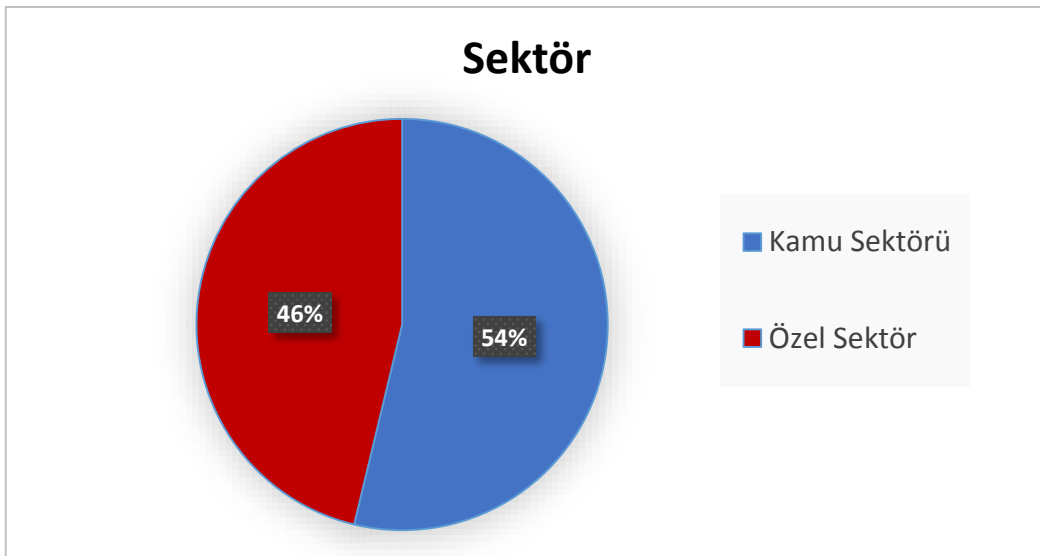
4.3.2. Bağımsız örneklem t testi

T-testi, hipotez testlerinde en yaygın olarak kullanılan yöntemdir. T-testi ile iki grubun ortalamaları karşılaştırılarak, arasındaki farkın rastlantısal mı, yoksa istatistiksel olarak anlamlı mı olduğuna karar verilir (Gürtan, 1979). Yapılan çalışmada farklı ana kütlelerden elde edilen gruplar arasında karşılaştırmalar olduğu için bağımsız iki grup arasındaki farkların bulunmasını sağlayan T-testi anket sonuçlarının değerlendirilmesinde kullanılmıştır.

4.4. Analiz Sonuçları

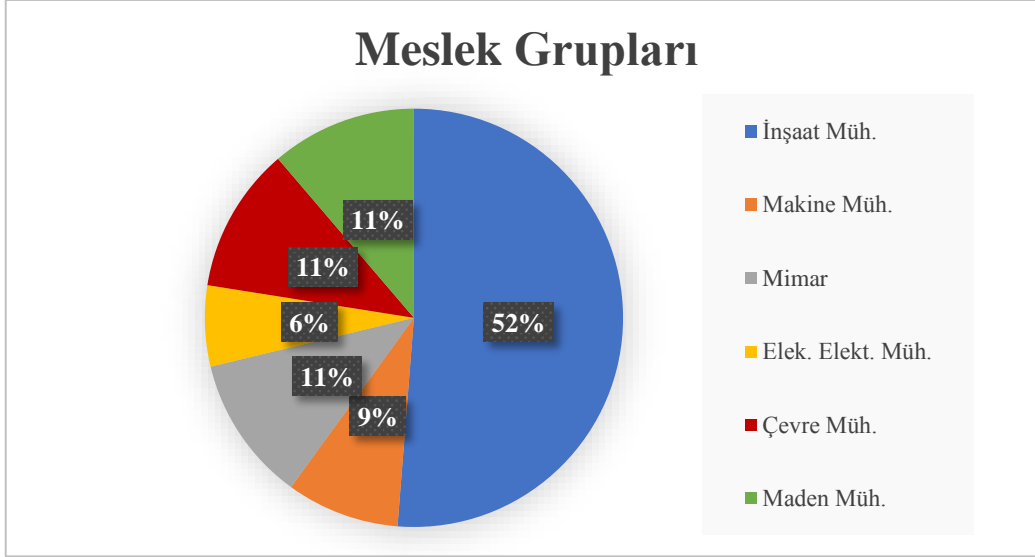
4.4.1. Demografik özellikler

İnşaat işlerinde görev alan profesyoneller ile yapılan görüşmelerden toplamda 80 adet kullanılabilir anket elde edilmiştir. Çalışma bulguları 13 adet farklı kurum ve firmadan toplanmıştır. Bunlardan 4 tanesi kamu, 9 tanesi özel sektörde faaliyet göstermektedir. Firmaların faaliyet alanları altyapı, konut, endüstriyel, yapı denetim ve hizmet olacak şekilde farklılık göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre profesyonellerin 43'ü kamu sektöründe 37'si ise özel sektörde çalışmaktadır (Şekil 4.1.).

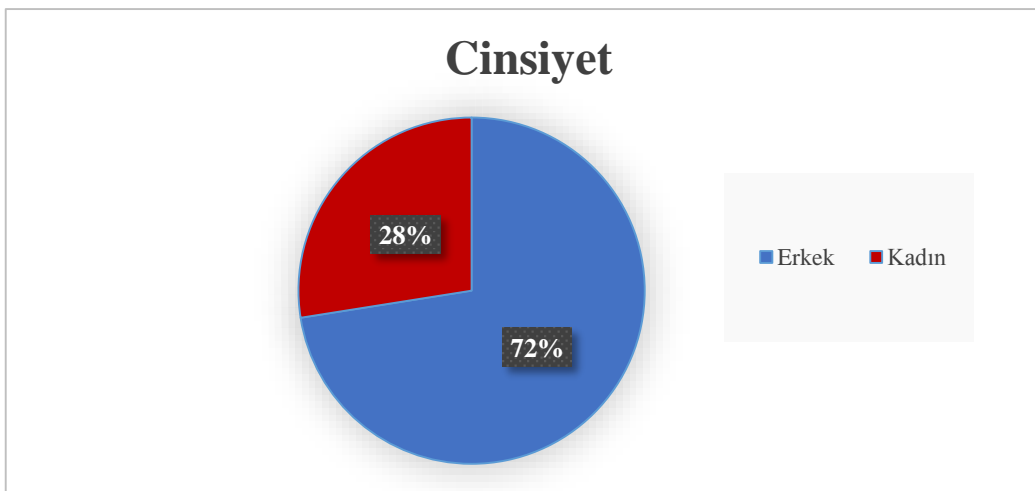
Şekil 4.1. Ankete katılan profesyonellerin çalıştıkları sektöre göre dağılımları

Anket ile görüşleri alınan profesyonellerin yarısından çoğu (%52) inşaat mühendislerinden oluşmaktadır. Bunların haricinde, 7'si makine mühendisi, 9'u mimar, 5'i elektrik elektronik mühendisi, 9'u çevre mühendisi ve 9'u ise maden mühendislerinden oluşmaktadır (Şekil 4.2.).

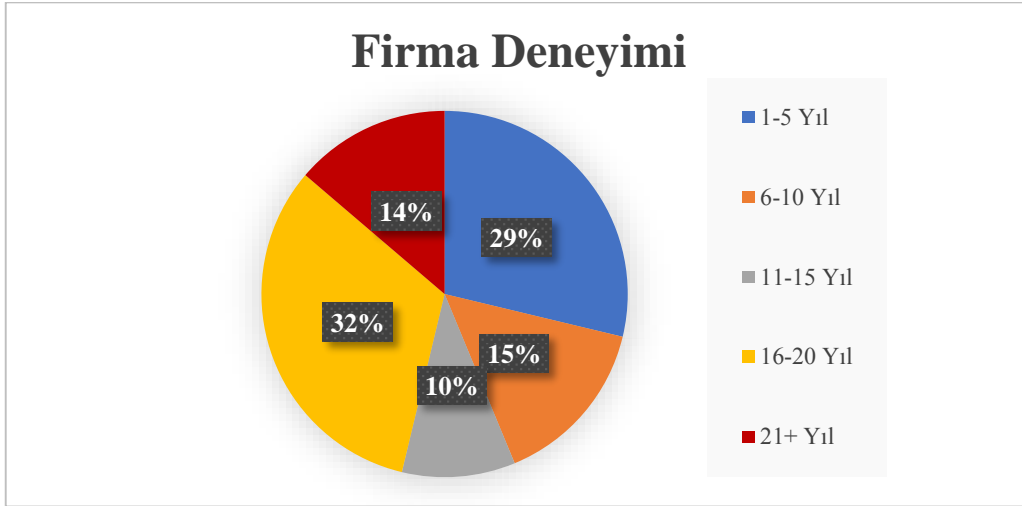
Şekil 4.2. Ankete katılan profesyonellerin meslek gruplarına göre dağılımları

Anket çalışmasına katılan profesyonellerin 58'i erkek 22'si kadındır (Şekil 4.3.).

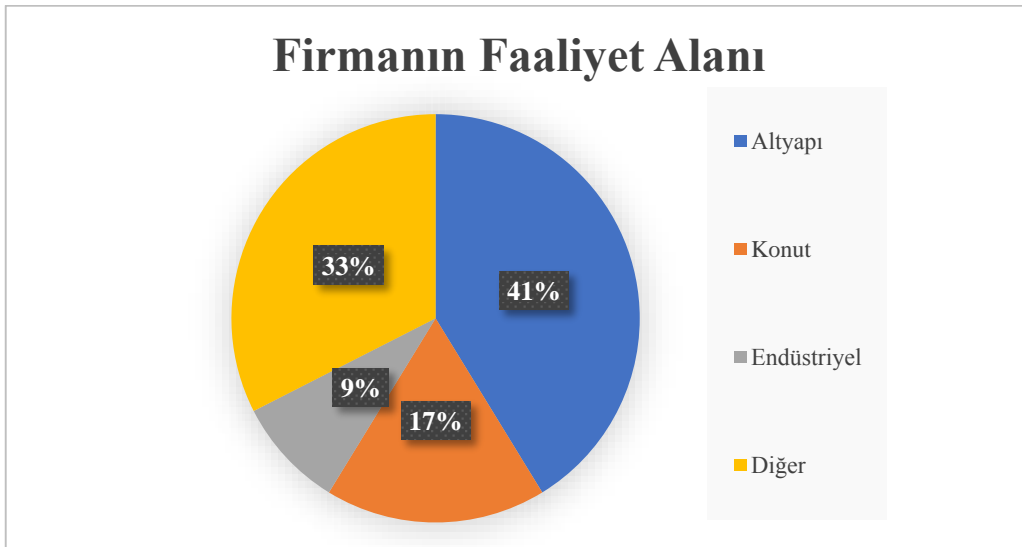
Şekil 4.3. Profesyonellerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Ankete katılan profesyonellerin çalıştıkları özel şirketlerin ve kamu kurumlarının piyasadaki faaliyet süreleri çeşitlilik göstermektedir. Profesyonellerin 23'ü 1-5 yıl deneyimi olan firmalarda, 12'si 6-10 yıl deneyimi olan firmalarda, 8'i 11-15 yıl deneyimi olan firmalarda, 26'sı 16-20 yıl deneyimi olan firmalarda ve 11'i ise 21 yıldan daha fazla deneyimi olan firmalarda çalışmaktadır (Şekil 4.4.).

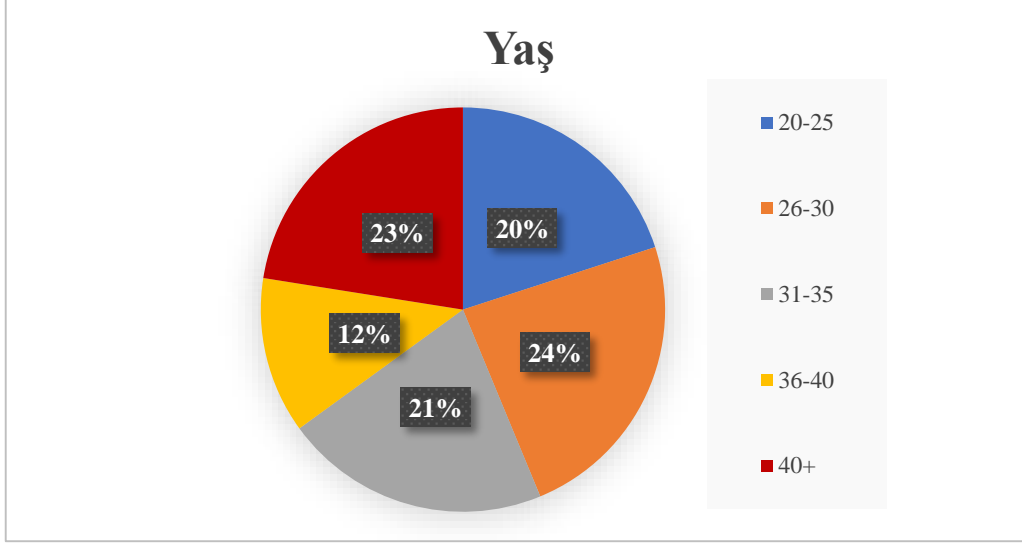
Şekil 4.4. Profesyonellerin firmalarının deneyimlerine göre dağılımı

Ankete katılan profesyonellerin çalıştıkları firmaların faaliyet gösterdikleri alanlar, 33'ü altyapı, 14'ü konut ve 7'si endüstriyel olmak koşuluyla ayrılmaktadır (Şekil 4.5.).

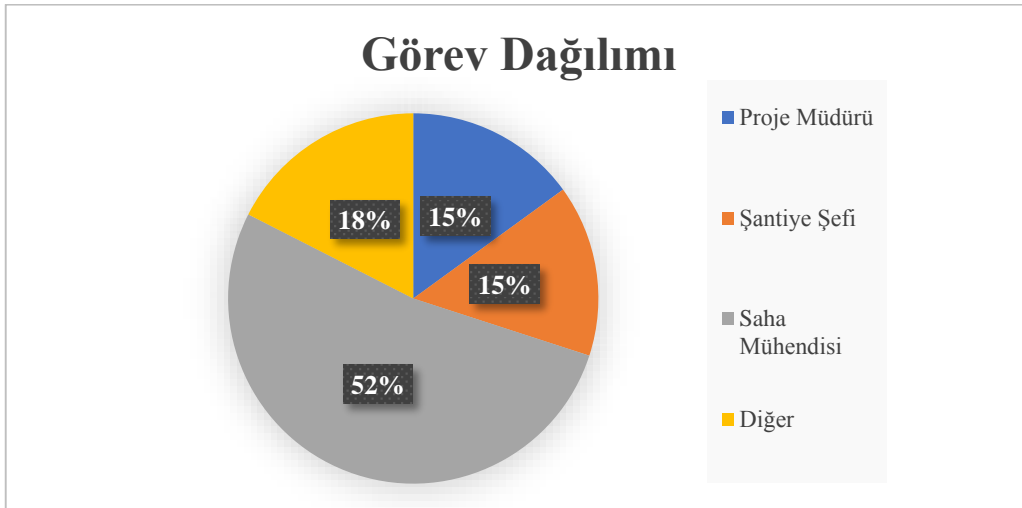
Şekil 4.5. Profesyonellerin firmalarının faaliyet alanı dağılımı

Ankete katılan profesyonellerin 16'sı 20-25 yaş aralığında, 19'u 26-30 yaş aralığında, 17'si 31-35 yaş aralığında, 10'u 36-40 yaş aralığında ve 18'si ise 40 yaşının üstündedir (Şekil 4.6.).

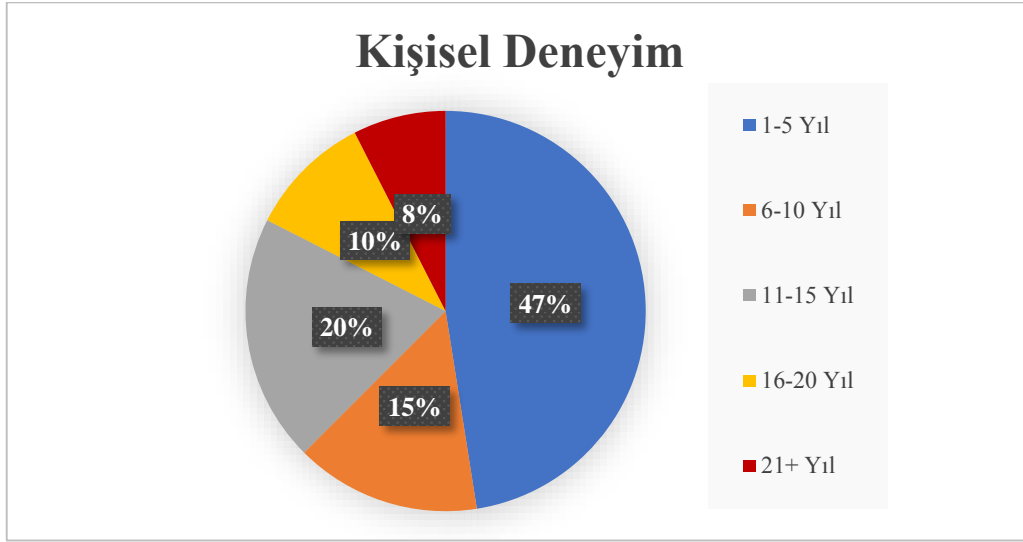
Şekil 4.6. Profesyonellerin yaşlarına göre dağılımları

Ankete katılan profesyonellerin 12'si proje müdürü, 12'si şantiye şefi, 42'si saha mühendisi olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların 14'ü ise bu görevlerin dışında hizmet vermektedir (Şekil 4.7.).

Şekil 4.7. Profesyonellerin görevlerine göre dağılımları

Ankete katılan profesyonellerin neredeyse yarısının (%47) inşaat sektöründeki deneyimi 1-5 yıl arasındadır. Katılımcıların 12'sinin 6-10 yıl arasında, 16'sının 11-15 yıl arasında ve 8'inin 16-20 yıl arasında inşaat sektörü deneyimi bulunmaktadır. Profesyonellerin 6'sının ise 20 yıldan daha fazla inşaat sektörü deneyimi bulunmaktadır (Şekil 4.8.).

Şekil 4.8. Profesyonellerin inşaat sektörü deneyimlerine göre dağılımları

4.4.2. Ölçek önermeleri ve önermelerin frekansları

Profesyonellere yapılan anket ATBEQ ölçeği ile hazırlanmıştır. Ankette yer alan önermeler ve bu önermelere profesyoneller tarafından verilen cevaplar Çizelge 4.2.'de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Ölçekte Yer Alan Önermeler ve Frekans Tablosu

Önermeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	%	%	%	%	%
Önerme 1: İşletmeciliğin tek etik tarafı para kazanmaktır.	18,8	41,2	35	2,5	2,5
Önerme 2: İşinde başarılı olan bir kişinin etik sorunlar hakkında endişelenmesine gerek yoktur.	33,8	27,5	20	12,5	6,2
Önerme 3: Çalışan herkes farkında olsun veya olmasın etik kurallara uygun bir şekilde hareket eder.	8,8	41,3	26,3	21,3	2,5
Önerme 4: Kanun ve yasalara uyarısan, etiğe de uymuş olursun.	12,5	20	41,3	13,8	12,5
Önerme 5: İş etiği genel olarak insanların davranışlarıyla beklentileri arasındaki düzenleme sistemidir.	3,8	10	46,3	33,8	6,3
Önerme 6: İşletme kararları ahlak felsefesiyle ilgili olmayıp, gerçekçi birtakım ekonomik tutum ve davranışları içerir.	11,3	33,8	33,8	16,3	5
Önerme 7: Etik değerler iş dünyası için anlamsızdır.	23,8	46,3	20	0	10
Önerme 8: Kamuoyunun iş dünyasına olan güveni henüz fazla gelişmemiştir.	7,5	17,5	30	31,3	13,8
Önerme 9: İş etiği halkla ilişkilerle ilgili bir kavramdır.	7,5	32,5	35	21,3	3,8
Önerme 10: Bugünkü iş dünyası ile geçmişteki arasında bir fark yoktur.	30	46,3	17,5	1,3	5
Önerme 11: Rekabet edebilirlik ve karlılık birbirinden bağımsız değerlerdir.	12,5	22,5	37,5	20	7,5
Önerme 12: Serbest ekonomik kurallar toplumun ihtiyaçlarına en iyi ve etkin bir biçimde hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Rekabeti sınırlamak yalnızca topluma zarar verir ve aslında temel doğa kanunlarına da karşı gelmektir.	6,3	27,5	23,8	27,5	15

Çizelge 4.2.(Devamı) Ölçekte Yer Alan Önergeler ve Frekans Tablosu

Önerme 13: Bir tüketici olarak, araba sigortası talep ederken, hasara bakmaksızın en fazlasını almaya çalışırım.	8,8	41,3	13,8	27,5	8,8
Önerme 14: Süpermarkette alışveriş yaparken fiyat etiketlerini ve paketleri değiştirmek uygundur.	60	35	0	1,3	3,8
Önerme 15: Bir çalışan olarak büro malzemelerini eve götürürüm; bu kimseye zarar vermez.	53,8	32,5	6,3	0	7,5
Önerme 16: Hasta olduğum günleri hak ettiğim tatil günleri olarak görürüm.	28,8	31,3	17,5	10	12,5
Önerme 17: Çalışan maaşları arz-talep yasalarına göre belirlenmelidir.	18,8	25	28,8	10	17,5
Önerme 18: Hissedarların temel çıkarı yatırımlarından maksimum getiri elde etmektir.	2,5	11,3	20	42,5	23,8
Önerme 19: Bir çalışan, kendisinin yoğun ve iyi bir şekilde çalıştığını, ama diğerlerinin kendisine nazaran daha hızlı bir ilerleme gösterdiğini ve buna rağmen sarf ettiği çabaların karşılığını en sonunda hak ederek alacağını ileri sürmektedir. Evet, kendisi çok yoğun çalışmaktadır, ancak gerçekçi değildir.	8,8	28,8	28,8	15	18,8
Önerme 20: İşletmelerde alınan her bir karar için şu soru sorulmalıdır: “Acaba kar sağlayabilir mi?” Eğer cevap “evet” ise, o zaman buna uygun olarak hareket etmek gerekir. Eğer cevap “hayır” ise bu boş bir zaman kaybı demektir.	8,8	20	20	40	11,3
Önerme 21: İşyerimde her hafta belirli ürünlerin fiyatını artırım ve üzerine “indirimde” diye yazarım. Böyle yapmamda yanlış bir şey yoktur.	42,5	35	13,8	5	3,8
Önerme 22: Bir iş adamı detaylara takılarak gereksiz yere çabalamaz.	7,5	31,3	25	23,8	12,5
Önerme 23: Belirli bir hedefiniz varsa ona ulaşmak için gereken her şey yerine getirilmelidir.	8,8	25	28,8	27,5	10
Önerme 24: İş dünyasının kendine özgü kuralları vardır.	1,3	6,3	18,8	50	23,8
Önerme 25: İş dünyasında iyi olan bir kişi başarılı bir işadamıdır.	5	20	51,3	12,5	11,3
Önerme 26: Doğru ve kişisel sorumluluklara sahip olmayı, koşulsuz sevgi ve bağlılığa tercih ederim.	8,8	16,3	30	40	5
Önerme 27: Gerçek anlamda etik öncelikli olarak kişisel çıkarları düşünmeyi gerektirir.	16,3	66,3	15	0	2,5

Çizelge 4.2.(Devamı) Ölçekte Yer Alan Önermeler ve Frekans Tablosu

Önerme 28: Fedakârlık yapmak etik değildir.	22,5	46,3	13,8	13,8	3,8
Önerme 29: Bir kişiyi işine ve kararlarına göre yargılayabilirsiniz.	6,3	57,5	18,8	10	7,5
Önerme 30: İnsan ürettiğinden fazlasını tüketmemelidir.	2,5	11,3	11,3	47,5	27,5

Ankete katılan profesyonellerin büyük bir çoğunluğu, önerme 1'in frekans tablosunda görüldüğü üzere, işletmecilikte etik anlayışının sadece paradan ibaret olmadığı yönünde hemfikir olmuşlardır.

Önerme 2'nin frekans tablosundan yola çıkarak başarının etik anlayışının önüne geçmemesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Önerme 4'ün frekans tablosu incelendiğinde profesyonellerin etik kuralların kanun ve yasalarla güvence altına alınıp alınmadığı konusunda kararsız oldukları görülmektedir. Bu yüzden verilen cevaplar kısmen katılıyorum şikkında yoğunlaşmaktadır.

Profesyoneller önerme 5'e çoğunlukla katılmaktadır. İş etiğinin insanların davranışlarıyla beklentileri arasında düzenleme sistemi olduğu konusunda fikir birliğindedirler.

Önerme 7'nin frekans tablosundan anlaşılacağı gibi etik değerler çoğu profesyonel için iş dünyası içerisinde anlam taşımaktadırlar.

Önerme 8'in frekans tablosunda görüleceği üzere, profesyoneller, kamuoyunun iş dünyasına olan güvenini eksik olarak nitelendirmişlerdir.

Önerme 10'un frekans tablosundan anlaşılacağı gibi profesyonellerin büyük bir çoğunluğu bugünkü iş dünyasının geçmişteki iş dünyasından farklı olduğunu düşünmektedir.

Önerme 27'ye verilen cevaplar, profesyonellerin gerçek anlamda etik öncelikli olarak kişisel çıkarları düşünmeyi gerektirir önermesinin ne kadar yanlış olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Profesyonellerin büyük bir çoğunluğu fedakârlık yapmanın etik olmadığını belirten önerme 28'e katılmamışlardır.

Son olarak önerme 30'da profesyonellerin neredeyse hepsi insanın ürettiğinden fazlasını tüketmemesi gerektiğini savunarak üretim ve tüketim arasındaki bağlantının önemli olduğunu vurgulamışlardır.

4.5. Kamu – Özel Sektör Profesyonellerinin İş Etiğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi

Araştırmanın bulguları değerlendirilirken SPSS programı kullanılmıştır. Hipotezlerin test edilmesinde bağımsız gruplar arasında yapılan T-testi (Bağımsız örneklem T Testi) uygulanmıştır.

1. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “İşletmeciliğin tek etik tarafı para kazanmaktır.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.3.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.3. Önerme 1 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 1	Kamu	43	2,19	0,824	1,102	0,274
	Özel	37	2,41	0,956		

Yapılan analiz sonucunda bu önermede kamu ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıkmamasının nedeni, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin sektör farkı gözetmeden yaptıkları işin önemini farkında olmaları ve bundan dolayı parayı ön planda tutmamaları olabilir. Kamu sektörünün ortalamasının özel sektör ortalamasının altında kalmasının nedeni kamu kurumlarının yapılan projelerde kâr gözetmemesi olabilir.

2. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “İşinde başarılı olan bir kişinin etik sorunlar hakkında endişelenmesine gerek yoktur.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.4.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan

profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.4. Önerme 2 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 2	Kamu	43	2,19	1,006	0,887	0,378
	Özel	37	2,43	1,463		

Bu önermede hem kamu sektörü hem de özel sektör başarının etik sorumlulukları yok etmemesi gerektiğini savunmaktadır. Çıkan sonuç etik davranışlara bağlı kalınması gerektiğini kanıtlar niteliktedir.

3. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Çalışan herkes farkında olsun veya olmasın etik kurallara uygun bir şekilde hareket eder.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.5.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.5. Önerme 3 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 3	Kamu	43	2,65	0,923	0,231	0,818
	Özel	37	2,70	1,077		

Elde edilen sonuç, ankete katılan profesyonellerin büyük bir kısmının (%41) önermeye katılmadığını göstermektedir. Bu sonuçla birlikte etik kurallara bilinçli bir şekilde uyulması gerektiği düşüncesi çıkarılabilir.

4. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Kanun ve yasalara uyarsan, etiğe de uymuş olursun.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.6.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.6. Önerme 4 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 4	Kamu	43	3,09	0,781	1,296	0,199
	Özel	37	2,76	1,480		

Bu önerme için elde edilen sonuçla, kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan profesyonellerin bir kısmı kanun ve yasaların etik kurullarla tam olarak örtüşmediğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bunun nedeni yürürlükte olan kanunların bir kısmının etik kurullar çerçevesinde hazırlanmaması olabilir. Kamu sektörünün ortalamasının daha yüksek olması, profesyonellerin daha katı kurulların bulunduğu bir iş ortamında çalışmalarına bağlanabilir.

5. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “İş etiği genel olarak insanların davranışlarıyla beklentileri arasındaki düzenleme sistemidir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.7.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.7. Önerme 5 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 5	Kamu	43	3,12	0,697	1,902	0,058
	Özel	37	3,49	1,017		

Bu önermeye profesyoneller genel olarak katılmaktadır. Etik kurallar, iş dünyasında karşılaşılan durumlarla nasıl baş edilmesi gerektiği konusunda ışık tutmaktadır. Bu kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen davranışlar karşı tarafın beklentilerine uygun olacağı için iş etiğinin insan davranışlarıyla beklentileri arasındaki düzenleyici rolünü kabul etmek gerekmektedir.

6. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “İşletme kararları ahlak felsefesiyle ilgili olmayıp, gerçekçi birtakım ekonomik tutum ve davranışları içerir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.8.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.8. Önerme 6 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 6	Kamu	43	2,74	0,875	0,409	0,684
	Özel	37	2,65	1,207		

Bu önerme için verilen cevaplar iki sektörde de benzerlik göstermektedir. Bu yüzden her iki sektör için de ahlak, işletme içi kararlar alınırken önemli bir mekanizma olduğu düşüncesi çıkarılabilir.

7. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Etik değerler iş dünyası için anlamsızdır.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.9.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.9. Önerme 7 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 7	Kamu	43	2,16	0,898	0,847	0,400
	Özel	37	2,38	1,361		

Hem özel sektör hem de kamu sektöründe çalışan profesyoneller, etik değerlerin iş dünyasında önemli bir yere sahip olduğunu bu önermeye verdikleri cevaplarla göstermişlerdir.

8. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Kamuoyunun iş dünyasına olan güveni henüz fazla gelişmemiştir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.10.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.10. Önerme 8 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 8	Kamu	43	3,28	0,797	0,140	0,889
	Özel	37	3,24	1,442		

İki sektöründe cevap ortalamaları bu önerme için hemen hemen aynıdır. Kamuoyunun iş dünyasına olan güveninin gelişmemesi istikrarsız şirketlerin kamuoyu üzerindeki olumsuz etkilerine bağlanabilir.

9. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “İş etiği halkla ilişkilerle ilgili bir kavramdır.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.11.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan

tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.11. Önerme 9 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 9	Kamu	43	2,84	0,871	0,241	0,810
	Özel	37	2,78	1,109		

Bu önerme için iki sektöründe cevap ortalamaları düşüktür. İş etiği bir bağlamda halkla ilgili sorumlulukları düzenler. Halkın beklentilerine uygun davranma yolunda profesyonellere ışık tutar. Bu yüzden iş etiğini halkla ilişkilerle ilgili bir kavram olarak görmek yanlış olmaz. Cevap ortalamasının düşük olmasının nedeni, iş etiğinin her yönüyle profesyoneller tarafından tam olarak kavranamaması olabilir.

10. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Bugünkü iş dünyası ile geçmişteki arasında bir fark yoktur.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.12.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.12. Önerme 10 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 10	Kamu	43	2,19	0,958	1,328	0,188
	Özel	37	1,89	1,022		

İş dünyası gelişerek ilerleyen bir olgudur. Bu yüzden geçmişteki iş dünyası ile bugünkü iş dünyası arasında fark olduğunu düşünmemek yanlış olacaktır. Günümüzde iş dünyası etik yargularla şekillendiğinden dolayı değişikliğe uğramıştır ve bu yüzden profesyoneller önermeye katılmama eğilimi göstermektedirler.

11. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p < 0,05$ olduğu için, “Rekabet edebilirlik ve karlılık birbirinden bağımsız değerlerdir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.13.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.13. Önerme 11 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 11	Kamu	43	2,47	0,882	3,875	0,000
	Özel	37	3,35	1,160		

Rekabetin bulunduğu bir ortamda karlılıktan söz edilememektedir. Firmalar kar seviyelerini azaltarak rekabet içerisine girmektedirler. Bu yüzden bu iki kavramı birbirinden bağımsız olarak görmek yanlış olacaktır. Özel sektör profesyonelleri rekabet ile karlılığı kamu sektörü profesyonellerine göre birbirinden daha bağımsız olarak nitelendirmektedirler. Bunun nedeni rekabet içine girerken feragat edebilecekleri daha farklı kavramların olabileceğini düşünmeleri olabilir.

12. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Serbest ekonomik kurallar toplumun ihtiyaçlarına en iyi ve etkin bir biçimde hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Rekabeti sınırlamak yalnızca topluma zarar verir ve aslında temel doğa kanunlarına da karşı gelmektir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.14.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.14. Önerme 12 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 12	Kamu	43	3,40	0,877	1,831	0,071
	Özel	37	2,92	1,422		

Profesyonellerin bu önermeye verdikleri cevaplar; katılıyorum, kısmen katılıyorum ve katılmıyorum şıklarında yoğunlaşmıştır. Bunun nedeni serbest ekonomi kurallarının profesyoneller tarafından tam olarak bilinmemesi veya bu konu hakkındaki görüş farklılıkları olabilir.

13. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Bir tüketici olarak, araba sigortası talep ederken, hasara bakmaksızın en fazlasını almaya çalışırım.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.15.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.15. Önerme 13 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 13	Kamu	43	2,70	1,059	1,357	0,179
	Özel	37	3,05	1,290		

Bu önermede profesyonellerin bireyci yaklaşıma yatkınlıkları ölçülmüş fakat iki sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Özel sektörde çalışanların verdiği cevapların ortalamasının yüksek olmasından dolayı, özel sektörün bireyci yaklaşıma daha yatkın olduğu söylenebilir.

14. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Süpermarkette alışveriş yaparken fiyat etiketlerini ve paketleri değiştirmek uygundur.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.16.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak

anlamli bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.16. Önerme 14 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 14	Kamu	43	1,51	0,631	0,280	0,780
	Özel	37	1,57	1,119		

Önermede sözü geçen davranış etik kurallara aykırıdır. Her iki sektör çalışanları da verdikleri cevaplarla bu düşünceye katıldıklarını göstermektedirler.

15. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Bir çalışan olarak büro malzemelerini eve götürürüm; bu kimseye zarar vermez.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.17.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.17. Önerme 15 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 15	Kamu	43	1,58	0,626	1,478	0,143
	Özel	37	1,95	1,471		

Önermede sözü geçen davranış etik kurallara aykırıdır. Her iki sektör çalışanları da verdikleri cevaplarla bu düşünceye katıldıklarını göstermektedirler.

16. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p < 0,05$ olduğu için, “Hasta olduğum günleri hak ettiğim tatil günleri olarak görürüm.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.18.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.18. Önerme 16 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 16	Kamu	43	2,02	1,012	3,360	0,001
	Özel	37	2,97	1,500		

Bu önerme için özel sektörün ortalamasının yüksek çıkmasının nedeni, özel sektör çalışanlarının kamu sektörü çalışanlarına göre daha zor şartlarda çalışmasına bağlanabilir. Özel sektör çalışana verdiği ücretin karşılığını fazlasıyla isteme eğiliminde olduğundan dolayı, özel sektörde çalışan profesyonellerde hasta olduğunda elde ettiği dinlenme hakkını sonuna kadar kullanmak isteyeceklerdir. Bu tutumlarıyla adaletçi yaklaşıma yakın bir tavır sergilemektedirler.

17. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p < 0,05$ olduğu için, “Çalışan maaşları arz-talep yasalarına göre belirlenmelidir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.19.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.19. Önerme 17 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 17	Kamu	43	2,44	1,076	2,885	0,005
	Özel	37	3,27	1,484		

Bu önermede özel sektörün ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, özel sektördeki maaş dengesizliklerinin kamu sektörüne göre daha sık görülmesi olabilir. Bu yüzden özel sektörde çalışan profesyoneller bu önermeye cevap verirken maaş konusundaki haksızlıkları çözümüne yönelik düşünmüş olabilirler. Bu tutumlarıyla adaletçi yaklaşıma yakın bir tavır sergilemektedirler.

18. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p < 0,05$ olduğu için, “Hissedarların temel çıkarı yatırımlarından maksimum getiri elde etmektir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.20.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.20. Önerme 18 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 18	Kamu	43	3,42	0,932	3,156	0,002
	Özel	37	4,11	1,022		

Bu önermede özel sektör ortalamasının yüksek çıkması, karlılık eğiliminin ön planda olmasına bağlanabilir.

19. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p > 0,05$ olduğu için, “Bir çalışan, kendisinin yoğun ve iyi bir şekilde çalıştığını, ama diğerlerinin kendisine nazaran daha hızlı bir ilerleme gösterdiğini ve buna rağmen sarf ettiği çabaların karşılığını en sonunda hak ederek alacağını ileri sürmektedir. Evet, kendisi çok yoğun çalışmaktadır, ancak gerçekçi değildir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.21.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine

karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.21. *Önerme 19 için T-Testi sonuçları*

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 19	Kamu	43	2,91	1,151	1,207	0,231
	Özel	37	3,24	1,342		

Özel sektör ortalamasının bu önerme için kamu sektörü ortalamasına göre yüksek çıkmasının nedeni, özel sektörde birim emek başına kazanılan gelirin kamu sektörüne göre daha yüksek olması olabilir. Buna rağmen iki sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamasının nedeni ise her iki sektörde de işinde daha hızlı ilerleyip daha çabuk profesyonelleşen çalışanın diğer çalışanlara göre daha fazla mükâfatlandırılacağına bilinmesi olabilir.

20. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p < 0,05$ olduğu için kamu sektörü ve özel sektör arasındaki fark, “İşletmelerde alınan her bir karar için şu soru sorulmalıdır: ‘Acaba kar sağlayabilir mi?’ Eğer cevap ‘evet’ ise, o zaman buna uygun olarak hareket etmek gerekir. Eğer cevap ‘hayır’ ise bu boş bir zaman kaybı demektir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.22.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.22. *Önerme 20 için T-Testi sonuçları*

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 20	Kamu	43	2,95	1,090	2,540	0,013
	Özel	37	3,59	1,166		

Kamu sektörü karlılık göstermeksizin verdiği hizmetleri tamamen kamu yararı doğrultusunda gerçekleştirmektedir. Fakat özel sektörde karlılık ön

plandadır. Bu önerme için özel sektör ortalamasının daha yüksek olması karlılık eğilimine bağlanabilir.

21. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “İşyerimde her hafta belirli ürünlerin fiyatını artırırım ve üzerine “indirimde” diye yazarım. Böyle yapmamda yanlış bir şey yoktur.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.23.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.23. Önerme 21 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 21	Kamu	43	2,05	1,234	1,115	0,268
	Özel	37	1,78	0,787		

Bu önermede sözü geçen davranış etik bir davranış değildir. Her iki sektörde çalışan profesyonellerin bu önermeye katılmamasının nedeni davranışın etik olmadığı bilmesi olabilir.

22. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Bir iş adamı detaylara takılarak gereksiz yere çabalamaz.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.24.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.24. Önerme 22 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 22	Kamu	43	2,93	1,223	0,780	0,438
	Özel	37	3,14	1,110		

Bu önermede her iki sektörde çalışan profesyonellerin cevapları, kısmen katılıyorum cevabında yoğunlaşmıştır. Nedeni ise profesyonellerin detaylara takılarak asıl yapılması gerekeni kaçırmak istememeleri olabilir. Fakat gerçek başarının detaylarda saklı olduğu da unutulmamalıdır.

23. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Belirli bir hedefiniz varsa ona ulaşmak için gereken her şey yerine getirilmelidir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.25.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.25. Önerme 23 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 23	Kamu	43	3,12	1,199	0,561	0,577
	Özel	37	2,97	1,067		

Önermede sözü geçen düşünce her iki sektör çalışanları tarafından kısmen de olsa kabul edilmiştir. Bu düşünce etik ilkelere aykırıdır. Bunun yerine bir hedefe ulaşırken artıları ve eksileri bir arada düşünüp etik ilkeler çerçevesinde davranmak iş etiğine göre daha uygun bir davranış olabilir.

24. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “İş dünyasının kendine özgü kuralları vardır.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.26.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.26. Önerme 24 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 24	Kamu	43	3,88	0,793	0,041	0,967
	Özel	37	3,89	0,994		

Her iki sektör çalışanlarının ortalamaları birbirine yakındır ve profesyoneller bu önermeye katılmaktadır. İş dünyasının kendine özgü kurallarının olması bilinen bir gerçektir. Bu kuralların etik düşüncelerle uygulandığı da unutulmamalıdır.

25. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p < 0,05$ olduğu için, “İş dünyasında iyi olan bir kişi başarılı bir işadamdır.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.27.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.27. Önerme 25 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 25	Kamu	43	2,84	0,814	2,112	0,038
	Özel	37	3,30	1,127		

Başarı göreceli bir kavramdır. İş dünyasında iyi bir konuma yükselirken iş adamının yöntemlerinin ve davranışlarının etiğe uygunluğu tartışılmalıdır. Özel sektörün bu önermede ortalamasının daha yüksek olmasının nedeni iş etiğine yönelik karar almayı etkileyen yaklaşımlardan bireyci yaklaşıma bağlanabilir. Özel sektördeki egoizmin kamu sektörüne göre daha ön planda olduğu düşünülürse, bu sektörde çalışan profesyoneller iş dünyasında iyi olmayla başarının sağlandığını düşünmüş olabilirler.

26. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Doğru ve kişisel sorumluluklara sahip olmayı, koşulsuz sevgi ve bağlılığa tercih ederim.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.28.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.28. Önerme 26 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 26	Kamu	43	3,00	0,926	1,506	0,136
	Özel	37	3,35	1,160		

Profesyoneller genel olarak bu önermeye katılmaktadırlar. Bunun nedeni, koşulsuz sevgi ve bağlılığın etik olmayan davranışlara yol açacağı düşüncesi olabilir.

27. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p<0,05$ olduğu için, “Gerçek anlamda etik öncelikli olarak kişisel çıkarları düşünmeyi gerektirir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (Çizelge 4.29.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi doğrulanmış ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için reddedilmiştir.

Çizelge 4.29. Önerme 27 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 27	Kamu	43	1,86	0,560	2,759	0,007
	Özel	37	2,30	0,845		

Profesyoneller sektör farkı gözetmeksizin bu önermeye genel olarak olumsuz bakmaktadırlar. Fakat özel sektör ortalamasının kamu sektörüne göre yüksek olması, özel sektörün bireyci yaklaşıma daha yatkın olduğunu göstermektedir.

28. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Fedakârlık yapmak etik değildir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.30.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.30. Önerme 28 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 28	Kamu	43	2,26	1,071	0,391	0,697
	Özel	37	2,35	1,111		

Profesyonellerin büyük bir çoğunluğu bu önermeye katılmamaktadır. Fedakârlık doğru yerde yapıldığında yararlı olabilir. Fakat etik olup olmadığı tartışmaya açıktır. Profesyonellerin bu önermeye katılmamasının nedeni, faydacı yaklaşıma bağlanabilir. Çünkü doğru yerde yapılan fedakârlık çok sayıda insana fayda sağlayabilir.

29. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “Bir kişiyi işine ve kararlarına göre yargılayabilirsiniz.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.31.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.31. Önerme 29 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 29	Kamu	43	2,70	0,989	1,408	0,163
	Özel	37	2,38	1,037		

Profesyonellerin büyük bir kısmı bu önermeye katılmamaktadır. Bir kişiyi kararlarına göre yargılamak belli bir seviyeye kadar mümkündür fakat işine göre işine yargılamak yapılmaması gereken bir davranıştır. İş dünyasında profesyoneller her zaman kendi istekleri doğrultusunda karar verme lüksüne sahip olamamaktadır. Bu yüzden her iki sektörde çalışan profesyoneller bir kişiyi gerçekten yansıtmayan davranışlarıyla yargılamanın yanlış olacağını düşünmüş olabilir.

30. Anlamlılık düzeyi 0.05 ve $p>0,05$ olduğu için, “İnsan ürettiğinden fazlasını tüketmemelidir.” önermesinde kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Çizelge 4.32.). Böylece, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır hipotezi reddedilmiştir ve inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi bu önerme için doğrulanmıştır.

Çizelge 4.32. Önerme 30 için T-Testi sonuçları

Önermeler	Sektör	N	Ortalama	St. Sapma	t	p
Önerme 30	Kamu	43	3,86	1,082	0,019	0,985
	Özel	37	3,86	0,976		

İnsan tükettiğinin karşılığını üreterek fazlasıyla çıkarabiliyorsa doğru olanı yapıyor demektir. Bu önermede, her iki sektör profesyonellerinin olumlu yanıtları bu düşünceyi destekler niteliktedir.

5. SONUÇ

Bu çalışmadaki bulgular doğrultusunda, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı uygulamalı olarak sınanmıştır. Önerme 11, 16, 17, 18, 20 ve 25 dışındaki diğer önermelerde p değeri 0,05'ten daha büyük çıkmıştır. Bunun anlamı, önerme 11, 16, 17, 18, 20 ve 25 dışındaki diğer önermelerde inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Önerme 11, 16, 17, 18, 20 ve 25 için, p değeri 0,05'ten küçük çıkmıştır. Bu yüzden bu önermeler için, inşaat projelerinde çalışan profesyonellerin iş etiğine karşı olan tutumlarında kamu sektörü ve özel sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Yapılan analizler, özel sektörde çalışan profesyonellerin inşaat projelerinde etik kararlar alırken kamu sektörü profesyonellerine göre bireyci yaklaşıma daha yatkın olduklarını göstermektedir. Bireyci yaklaşım daha çok karlılık ve başarı ile ilgili kararlarda kendini belli etmektedir. Bunun yanında özel sektör profesyonelleri kamu sektörü profesyonellerine göre maaş ve elde edilen haklar konularında ise adaletçi yaklaşıma yakın tutum sergilemektedirler.

Araştırma, katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Ancak, anket görüşmeleri esnasında katılımcıların sorulara dürüst cevap vermeme olasılıkları göz önüne alınmalıdır. Bu olasılık yapılan çalışma açısından bir kısıtlılıktır. Kısıtlamanın ortadan kalkabilmesi için çalışma genişletilebilir ve anket sayısı artırılabilir. Bu sayede gelecekteki çalışmalarda daha efektif sonuçların ortaya çıkma olasılığı artabilir.

KAYNAKÇA

- [1] Ankara Sanayi Odası, *Etik Tanımı, Etik İlkeleri ve Uygulamaları*, Ankara Sanayi Odası Yayınları, 2010.
- [2] Arslan, M., *İş ve Meslek Ahlakı*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.
- [3] Baltaş, Z., *Birlikte Var Olmak ve İş Etiği*, Kaynak Dergisi, 16, 2003.
- [4] Bektaş, Ç., Köseoğlu, M. A., *İş Etiği ve İş Etiğinin Yayılım Süreci*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2008.
- [5] Buchholz, R. A., Rosenthal, S. B., *Business Ethics: The Pragmatic Path Beyond Principles to Process*, New Jersey: Prentice Hall, 1998.
- [6] Callan, V. J., *Predicting Ethical Values and Training Needs in Ethics. Journal of Business Ethics*, 1992.
- [7] Dean, J., *Examining the Profession and the Practice of Business Ethics. Journal of Business Ethics*, Vol. 16, 1637-1649, 1997.
- [8] Ekin, M. M., *Meslek Etiği Ders Notları*, 2015.
- [9] Erek, M. C., *Mühendislikte Etik*, 2007.
- [10] Gürtan, K., *İstatistik ve Araştırma Metodları*, İstanbul Yayınevi, 1979.
- [11] İşgüden, B., Çabuk, A., *Meslek Etiği ve Meslek Etiğinin Meslek Yaşamı Üzerindeki Etkileri*, 2006.
- [12] Kırel, Ç., *Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1211, (2000).
- [13] Mirsky, R., Schaufelberger, J., *Professional Ethichs For The Construction Industry*, Routledge Publishing, 2015.
- [14] Neumann, Y., Reichel, A., *The Development of Attitudes Toward Business Ethics Questionnaire (ATBEQ): Concepts, Dimensions, and Relations to Work Values [Working Paper]*, Ben Gurion University of Negev, Israel, 1979.
- [15] Selimoğlu, S. K., *Muhasebede Meslek Ahlakı (Etik) Yaklaşımı*, III. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, Muhasebe Denetimi Mesleğinde Yetkiler, Sorumluluklar ve Meslek Ahlakı, ISMMMO Yayınları, 1997.
- [16] Talınlı, İ., *Mühendislik Etiğinin Kapsamları*, 2007.
- [17] Tansel, Ü., *Mühendislikte Meslek Ahlakı*, ÖDTÜ Yayıncılık, 2014.

[18] TMMOB, *Mesleki Davranış (Etik) Kuralları*, TMMOB 38. Olağan Genel Kurulu, 2004.

EK-1 TMMOB MESLEKİ DAVRANIŞ İLKELERİ

1. Giriş

İnsanlığın refahına son derece olumlu katkılarda bulunan teknoloji, diğer yandan da insana, topluma ve doğaya karşı olumsuz etkiler yaratma potansiyeline sahiptir.

Mühendislik, mimarlık ve şehir plancılığı hizmetleri, gerek tek tek bireylerin, gerekse toplumun günlük yaşamının her noktasını, her geçen gün daha çok etkilemekte, bu etki günümüzle sınırlı kalmayıp geleceğimizi de kapsamaktadır. Bu nedenle de, mühendislerin ve mimarların topluma, doğaya ve gelecek kuşaklara karşı sorumlulukları da hizmetlerinin kapsamıyla aynı oranda artmaktadır. Ayrıca, gelişme sürecinin sıkıntılarını yaşayan ülkemizde bu toplumsal sorumluluk kendisini daha da ağırlıklı olarak hissettirmektedir.

Bu sorumluluk mesleki alanda sürekli yetkinleşmek kadar, mesleği toplumun güvenliğini, sağlığını ve refahını en başa koyan bir anlayışla uygulamak ve mesleki etkinlikleri barış, adalet, insan hak ve onuruna saygı, ayırım gözetmemek, dürüstlük, doğruluk, hakkaniyet, eşitlik, özgürlük gibi vazgeçilmez değerlere ve erdemlere sıkı sıkıya bağlı kalarak yürütmekle yerine getirilebilir. Ve gene bu sorumluluk, insanın kısa vadeli bencil isteklerini öne çıkararak, canlı ve cansız doğanın tahribine yol açan anlayışlara bilinçli bir biçimde karşı konulmasını gerektirir.

Bununla birlikte, mesleki etkinlikleri sırasında, her şey mühendisler ve mimarların kendi iradelerine bağlı ve kendi denetimleri altında değildir. Toplumun sağlık, güvenlik ve refahını tehlikeye atan ve canlı ve cansız doğaya zarar veren uygulamaların, teknolojinin doğası kadar, içinde yaşanan toplumsal koşulların ve sistemin doğası ile de birinci dereceden ilgili olduğunun en yakın tanıkları mühendisler ve mimarlardır. Bu durumun sorumluluklarını gerçekleştirmeyi çok daha zorlaştırdığının bilincindedirler.

Mühendisler ve mimarlar, toplumsal sorumluluklarının kendilerini birey olarak belirli mesleki davranış ilkelerine sıkı sıkıya sahip çıkma göreviyle karşı karşıya bıraktıkları gözden kaçırmazlar. Bunun yanı sıra, başta dizginsiz kar arayışları olmak üzere, toplumsal sorumluluklarını gerçekleştirmelerinin önündeki bütün engellere karşı örgütlü bir mücadele yürütmelerinin ve aralarındaki dayanışmayı sürekli geliştirmelerinin de zorunlu olduğu gerçeğine gözlerini kapamazlar.

Mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları, bu bilinçle, mesleki etkinliklerinde aşağıda tanımlanan ilkelere uymayı, uyulması için meslektaşlarını uyarmayı bir görev sayarlar.

2. Topluma ve doğaya karşı sorumluluklar

Bilimi ve teknolojiyi insanlık yararına kullanmayı mesleki etkinliklerinin temel ilkesi kabul eden mühendis ve mimarlar;

1. Mesleki bilgi, beceri ve deneyimlerini, toplumun güvenliği, sağlığı ve refahı; insani kazanımların ve kültürel mirasın korunması için kullanırlar. Toplum yararı için duymuş oldukları sorumluluk ve kaygı her zaman kendi kişisel çıkarlarının, meslektaşlarının çıkarlarının ya da içinde buldukları meslek grubunun çıkarlarının üstünde yer alır.
2. Doğaya ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluklarının bilinciyle, doğayı ve çevreyi korumayı, uygulamalarının doğayla uyumlu olmasını sağlamayı mesleki sorumluluklarının ayrılmaz parçası olarak görürler; doğal kaynakların ve enerjinin tasarrufuna özel önem verirler.
3. Mesleki etkinliklerini sürdürürken, din, dil, ırk, inanç, cinsiyet, coğrafi ayırım farkı gözetmezler; farklı kültürlerle saygıyla yaklaşır; toplumdaki herkese adil, dürüst ve iyi niyetle davranırlar.
4. Kendilerinden istenen işin toplum ve doğa için ciddi bir tehlike yaratacağı sonucuna varılırsa ve bu konudaki mesleki yargıları hizmet verilen gerçek ve tüzel kişiler tarafından dikkate alınmıyorsa, onların talimatlarına kayıtsız şartsız uymayı reddederler; bu durumun kendilerine hizmet verilenleri uyarmak, gerektiğinde meslek örgütlerini ve hatta kamuoyunu bilgilendirmek gibi hak ve yükümlülükler getirdiğini dikkate alırlar.
5. Toplumun ilgi alanı içinde bulunan teknik konulardaki görüşlerini, raporlarını, konuyu yerinde ve tam anlamıyla incelemiş ve yeterli bilgi ve verilerle donanmış olarak, ticari ve kişisel kaygıları bir yana bırakarak, adil, doğru, eksiksiz ve nesnel bir biçimde açıklarlar.
6. Ülkenin teknoloji yeteneğinin geliştirilmesi sürecinde, teknolojinin gerek kendisinin gerekse yanlış kullanılmasının olası olumsuz sonuçlarının da toplum tarafından anlaşılması ve gerekli önlemlerin alınması için çaba harcarlar.

7. İşyerlerindeki sağlık ve güvenliği titizlikle ve ertelemeksizin korur ve geliştirirler. Gerekli önlemlerin alınması için zorlayıcı, uygulayıcı, eğitici ve dayanışma içinde olurlar.

3. Hizmet verilen gerçek ya da tüzel kişilere karşı sorumluluklar

Mühendisler ve mimarlar,

1. Mesleki hizmet verilirken, güvenilirliklerini titizlikle gözeterek, yaptıkları her türlü sözel ya da yazılı sözleşmede yer alan bütün hükümlere tam olarak uyarlar ve karşı taraftan da aynı duyarlılığı beklerler.
2. Her türlü mesleki hizmet sırasında, toplumun güvenliğini, sağlığını ve refahını tehlikeye atmamaya en üst düzeyde özen göstererek, mesleki beceri ve deneyimlerini yaptıkları işe bütünüyle yansıtarak düzgün bir iş standardıyla çalışırlar.
3. İş ilişkilerini etkileyecek şekilde doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir armağan, para ya da hizmet ya da iş teklifi kabul etmezler; başkalarına teklif etmezler; mesleki ilişkilerini geliştirmek amacıyla siyasal amaçlı bağış yapmazlar.
4. Yaptıkları işin kendi deneyimlerini zenginleştirmesi için titizlikle çaba gösterirken, toplum ve doğa için kesin bir tehlike oluşturmadığı sürece, hizmet verilen gerçek ve tüzel kişilerin ticari ve teknolojik sırlarını izin almadan başkalarına açıklamazlar, kişisel çıkarları için kullanmazlar.

4. Mesleğe ve meslektaşına karşı sorumluluklar

1. Mesleki etkinliklerini, tüm meslektaşlarının güvenini kazanacak bir biçimde ve mesleğin saygınlığına azami özen göstererek sürdürürler.
2. Tüm meslektaşlarına saygıyla yaklaşırlar, dürüst ve adil davranırlar. Meslektaşlarıyla haksız rekabet içinde olmazlar. Genç meslektaşlarının gelişimi için özel çaba harcarlar, onlara yardımcı olurlar. Telif haklarına ve özgün çalışmalara saygı gösterirler; başkalarının çalışmalarını kendi çalışmaları gibi göstermekten titizlikle kaçınırlar.

3. Yalnızca yeterli oldukları alanlarda mesleki hizmet üretmeyi hedef ve ilke kabul ederler; hizmetlerini etkileyebilecek diğer uzmanlık alanlarındaki yetkililerin görüşlerine başvururlar; disiplinler arası ortak çalışmayı özendirirler.
4. Mesleki görev, yetki ve sorumluluklarını, sadece zorunlu durumlarda ve ancak ehil olan meslektaşlarına devrederler.
5. İşlerini yalnızca kendilerine tanınmış mesleki görev, yetki ve sorumluluk çerçevesinde yaparlar, yalnızca resmi olarak hak kazanmış oldukları sıfat ve unvanları kullanırlar.
6. Meslek örgütlerinin etkinliklerine aktif olarak katılmaya çaba gösterirler, onları desteklerler, mesleğin gelişmesine katkıda bulunurlar.
7. Mesleki Davranış İlkelerine aykırı davrananlara yardımcı olmazlar; onlara hoşgörü göstermezler, etkinliklerinin içinde yer almazlar ve uyarırlar; bu konuda meslek örgütleriyle işbirliği içinde olurlar; bu ilkelere uygun davrananları bütün güçleriyle desteklerler.

5. Kendilerine karşı sorumlulukları

1. Mesleki bilgilerini ve kültürlerini sürekli geliştirirler.
2. Mesleki etkinliklerine ilişkin olarak meslektaşlarının dürüst ve nesnel eleştirilerini dikkate alırlar, gerektiğinde kendileri de eleştirmekten kaçınmazlar.